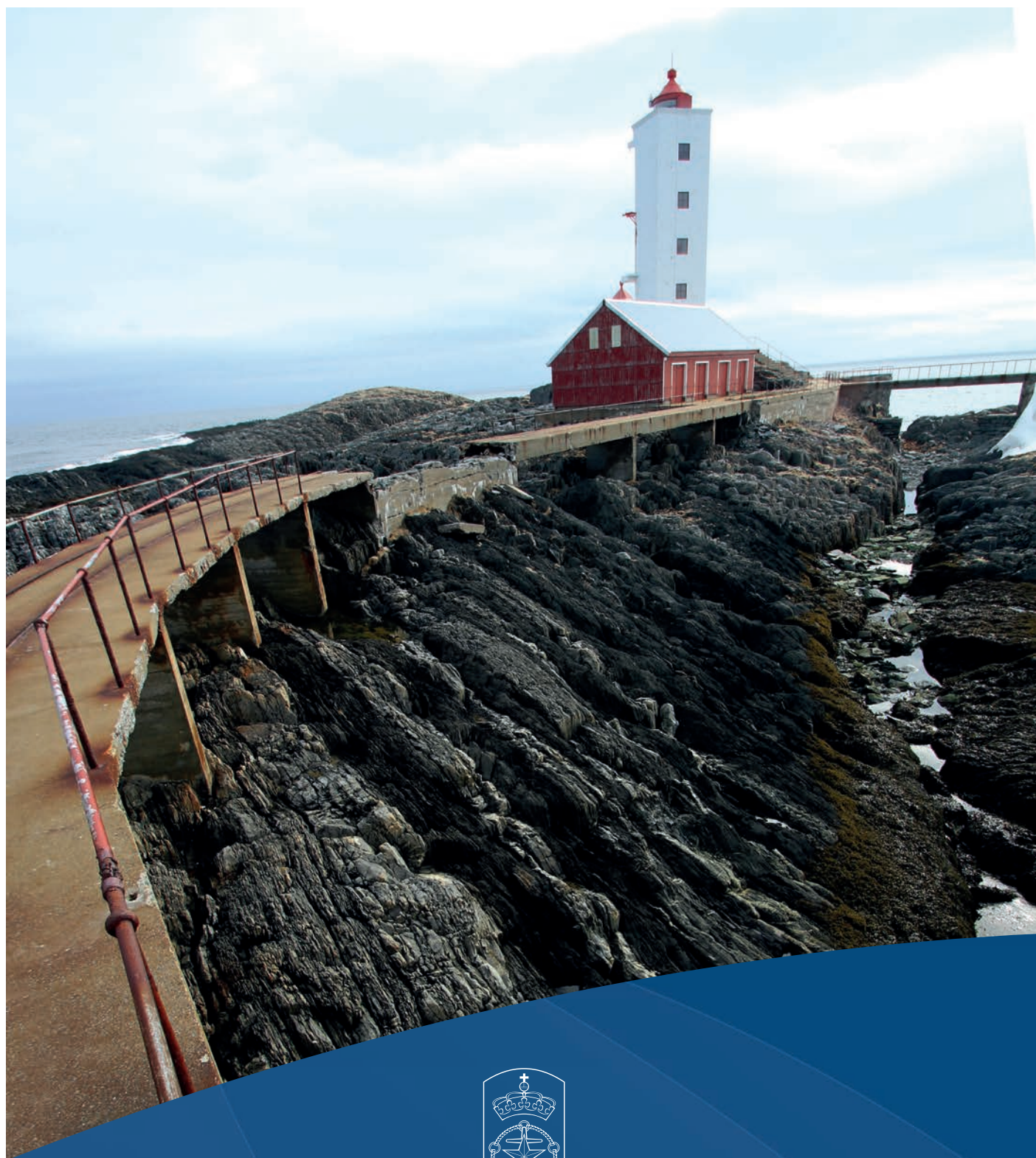

FORVALTNINGSPLAN FOR KJØLNES FYRSTASJON

BERLEVÅG KOMMUNE • FINNMARK FYLKE

KYSTVERKET

INNHold

GENERELL DEL

Kystverkets fyrstasjoner.....	3
Innledning	3
Fredningsprosessen.....	3
Fredning av bygningene.....	3
Fredning av området som helhet.....	3
Hensynet til den tekniske driften av fyrstasjonen	3
Vernemyndighet.....	3
Kravet om forvaltningsplan	3
Hensikten med forvaltningsplanen	3
Ny bruk – på fyrenes premisser.....	4
Vern gjennom bruk – viktigheten av gode leietakere	4
Forholdet mellom fredningsvedtaket og forvaltningsplanen	5
Formidling	5
Generelle retningslinjer for tiltak på fyrstasjonene.....	5
Krav til dokumentasjon av endringer og større vedlikeholdsarbeider.....	6
Krav til håndverkere	6
Vedlikeholdshåndbok.....	6

Noen generelle punkter om antikvarisk bygningsvern og vedlikehold.....	6
Grunnholdninger til vern	6
Råd for vedlikehold og istandsetting - grunnprinsipper:	6
Vedlikehold – definisjon og faglige prinsipper.....	6
Større vedlikeholdsarbeider og endringer	7
Tilbakeføring	7

SPEIELL DEL

Kjølnes fyrstasjon	8
Kart og situasjonskart.....	9
Kart over det fredete området.....	10
Faktaopplysninger om Kjølnes fyrstasjon.....	11

Bygningspresentasjoner

1. Fyr med bifyr.....	13
2. Bolig søndre	17
3. Bolig nordre	23
4. Uthus vest.....	28
5. Uthus øst	31
Uthus	34
6. Maskinhus	36
7. Naust	40

Det fredete området	44
----------------------------------	-----------

Vedlegg 1: Oversikt over Kystverkets fyrstasjoner.....	46
---	-----------

Vedlegg 2: Fredningsvedtak for Kjølnes fyrstasjon.....	47
---	-----------

Vedlegg 3: Tilstandsoversikt Kjølnes fyrstasjon.....	59
---	-----------

Vedlegg 4: Tilstandsanalyse av Kjølnes fyrstasjon

1. Fyr med bifyr.....	60
2. Bolig søndre	65
3. Bolig nordre	70
4. Uthus vest.....	75
5. Uthus øst	80
6. Maskinhus	85
7. Naust	90

Forsidefoto: Landingen, naustet og fyret på Kjølnes, fotografert 15. april 2015.

Samtlige andre foto i den spesielle delen er fra 15. eller 16. april, hvis ikke annet er nevnt.

GENERELL DEL

Tranøy fyrstasjon på Hamarøy, Nordland. Foto: Kystverket.

Kystverkets fyrstasjoner

Innledning

Fyrstasjonene forteller om en spesiell og svært viktig del av norsk historie. Satsingen på utbyggingen av fyrvesenet er en av de største i den norske stats historie, og utbyggingen av fyrstasjonene har bidratt til å utvikle Norge til den sjøfartsnasjon vi har vært og fremdeles er. Fyrstasjonene er også omfattet av en stor og stadig økende interesse, og ikke minst har de ofte en sterkt identitetsskapende funksjon for lokalbefolkningen. De fleste fyrstasjoner er monumenter i kystlandskapet, og Kystverket er som eier forpliktet til å forvalte disse kulturminnene med respekt for dem som har vært med på å bygge opp den maritime infrastrukturen vi i dag forvalter, og med omtanke for dem som kommer etter oss.

Fredningsprosessen

På bakgrunn av "Nasjonal verneplan for fyrstasjoner", som kom i 1997, fattet Riksantikvaren i tiden frem til 2001 vedtak om fredning etter kulturminneloven av 83 fyrstasjoner. Av disse er i dag 68 helt eller delvis fremdeles i Kystverkets eie (se oversikten i vedlegg 1). I 2001 besluttet Stortinget at de siste 31 bemannede fyrstasjonene skulle avbemannes, og denne prosessen ble avsluttet i 2006. Gjennom tidene er mange fyrstasjoner solgt, men i St.prp. nr. 29 (2006 – 2007) ble den da pågående avhendingsprosessen stoppet, og det ble bestemt at Kystverket skulle eie fyrstasjonene (med unntak for mulig overføring til Direktoratet for naturforvaltning). Samtidig ble det bestemt at Kystverket skulle stå for utleie slik at fyrstasjonene kunne gjøres tilgjengelige for allmennheten. Dette innebærer at "vern gjennom bruk" vil være et viktig prinsipp for etatens forvaltning av fyrstasjonene.

Fredning av bygningene

Bygningene på fyrstasjonen er fredet i henhold til § 15 i kulturminneloven. Dette innebærer at det ikke er tillatt å rive bygningene eller deler av disse, eksteriøret må ikke bygges om, heller ikke interiøret der dette er særskilt nevnt. Planløsningen kan ikke endres, og det kan ikke skiftes ut bygnings-elementer eller materialer. Alt vedlikehold og istandsetting skal utføres med tradisjonelle

materialer og metoder tilpasset bygningenes egenart og opprinnelige bygningstekniske løsninger.

Fredning av området som helhet

Området rundt bygningene er fredet i henhold til § 19 i kulturminneloven. Hensikten er å bevare anleggets virkning i landskapet, og sørge for at anleggets karakter blir bevart. Innenfor det fredete området må det ikke settes i verk tiltak eller bruksendring som kan forandre områdets karakter eller på annen måte motvirke formålet med fredningen. Eldre strukturer som gjerdet, rekkverk, jordkjellere, tekniske installasjoner osv skal ikke fjernes eller endres uten at det har vært nødvendig kontakt med vernemyndighetene. Det er viktig å bevare stedets egenart, og dette gir også en sentral premiss for hvordan det kan legges til rette for ny bruk av fireiendommene.

Hensynet til den tekniske driften av fyrstasjonen

I fredningsvedtakene står det at fredningen ikke skal være til hinder for den tekniske driften av fyrstasjonen. Dette betyr imidlertid ikke at Kystverket uten videre kan fjerne eller gjøre endringer på teknisk utstyr, selv om dette er sikkerhetsmessig begrunnet. Andre formuleringer i de forskjellige fredningsvedtakene gjør også at det kan være nyanser i hva som er tillatt og hva som er søknadspliktig. Generelt er det best å gå ut ifra at alle tiltak er søknadspliktig, spesielt i selve fyret, som er interiørfredet. Det er viktig at regionen har en god dialog med vernemyndighetene i en tidlig fase, ikke minst fordi etaten da kan få veiledning slik at planlagte tiltak kan bli gjennomført på en måte som også best mulig ivaretar hensynet til kulturminnet.

Vernemyndighet

Ansvar for den konkrete oppfølgingen og forvaltningen av fredningsvedtakene for de enkelte fyrstasjoner er delegert fra Riksantikvaren som nasjonal vernemyndighet til fylkeskommunenes regionale kulturminneforvaltning. Det er følgelig fylkeskommunen som skal behandle søknader om dispensasjon ved tiltak som krever slik tillatelse, og det er den aktuelle region i Kystverket som kan sende søknad om dispensasjon.

Kravet om forvaltningsplan

I henhold til kgl. res. av 1. september 2006 skal det utarbeides forvaltningsplan for alle fredede eiendommer i statens eie. I forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer er det bestemt at forvaltningsplanene skal forelegges Riksantikvaren, som skal sikre at innholdet ivaretar formålet med fredningen.

Hensikten med forvaltningsplanen

Forvaltningsplanen skal både gi kunnskap om viktige generelle prinsipper for forvaltningen av fyrstasjonene som fredede kulturminner, og gi forståelse for det helhetlige miljøet og det særpreget som karakteriserer den enkelte fireiendommen, og som skal ivaretas i vernesammenheng.

Hensikten er å sørge for et best mulig utgangspunkt for å stille de rette spørsmålene og finne de rette løsningene når det gjelder vedlikehold, bruk og utvikling av den aktuelle fyrstasjonen.

Forvaltningsplanen består av en generell del, som er felles for alle fyrstasjonene, og en spesiell del, som omhandler den enkelte fyrstasjon.

Forvaltningsplanens spesielle del vil inneholde:

- Relevante eiendomsdata
- Presentasjon av fyreiendommen som helhet, de enkelte bygninger, anlegg og tekniske installasjoner, og området.
- Vurdering av utviklingsmuligheter for fyrstasjonen som helhet samt for de enkelte bygninger
- Eventuelle spesielle forhold for den aktuelle fyrstasjon
- Bygnings- og konstruksjonsdokumentasjon (foto og tegninger)
- Tilstandsanalyse, eventuelt med konkrete forslag til tiltak
- Historisk dokumentasjon
- Fredningsvedtaket

Når det gjelder historisk dokumentasjon, vil ikke den kunne være uttømmende i forvaltningsplanen for den enkelte fyrstasjon. Det er derfor viktig at man ved planlegging av konkrete tiltak, som tilbakeføring eller formidling, går aktivt inn for å finne ytterligere informasjon. Her vil Senter for eiendom og kultur og Kystverkmusea kunne bistå regionene og leietakerne.

Senter for eiendom og kultur har ansvaret for koordineringen av etatens arbeid med forvaltningsplaner. Utarbeidelsen av de konkrete forvaltningsplanene for de enkelte fyrstasjonene gjøres i nært samarbeid mellom regionene og Senter for eiendom og kultur.

Ny bruk – på fyrenes premisser

Ny bruk gjør det ofte ønskelig og noen ganger nødvendig med endringer av bygninger og tilrettelegging på området. Det er viktig å bruke tid på å vurdere hvordan slike tiltak kan gjøres så skånsomt som mulig, og uten at fyreiendommens egenart blir skadelidende. En liten endring ett sted kan virke harmløs, og det samme kan en annen et annet sted, og en tredje... men summen av disse delene kan bli en dårlig helhet som gir en lite harmonisk utvikling av stedet. Forvaltningsplanen skal bidra til at det blir lettere å ha helheten for øye når mulige endringer vurderes. I gjennomgangen av fyreiendommen som helhet og de enkelte bygninger blir det konkretisert forhold som det vil være viktig å ta hensyn til ved planlegging av større

vedlikeholdsarbeider og endringer, og det indikeres mulige bruksområder og utviklingspotensiale som Kystverket mener vil ivareta stedets egenart. Enkelte steder er det naturlig å gi klare føringer om hvor det vil være aktuelt å vurdere tilbakeføring, og eventuelt til hvilken epoke.

Fra Store Torungen. Foto: Kystverket.

Det lar seg oftest gjøre å finne gode løsninger som forener vern med ny bruk, selv om løsningene kan bli annerledes enn det man først så for seg. Å finne slike løsninger krever grundighet, vilje og kompetanse i både planlegging og gjennomføring av arbeidene. Felles samtaler mellom Kystverket som eier, leietaker som bruker, kommunen som forvalter av plan- og bygningsloven og fylkeskommunen som forvalter av fredningsvedtaket, vil ofte være vel anvendt tid – og ikke minst hvis diskusjonene kan finne sted nettopp på fyrstasjonen. Stedet er i høyeste grad part i saken, og kan ofte gi føringer gjennom sin tilstedeværelse!

Vern gjennom bruk – viktigheten av gode leietakere

Kystverket er avhengig av et samarbeid med leietakere som er interessert i å bidra til å ta vare på den viktige kulturarven som fyrstasjonene representerer. Staten vil i liten grad selv kunne benytte den bygningsmassen som er på fyrstasjonene utover de bygningene som er direkte knyttet til den tekniske driften av navigasjonsinstallasjonen, slik som maskinhus og fyrtårn. Vern gjennom bruk forutsetter et aktørsamarbeid, der gjerne også lokale og regionale myndigheter er engasjert, enten som leietakere, eller som aktive premissleverandører og bidragsytere i utviklingen av stedet.

Kystverket benytter en standard leieavtale ved utleie av fyrstasjoner, også for de som ikke er fredet. Avtalen har følgende generelle formål og forutsetninger:

- Uavhengig av om eiendommen er helt eller delvis fredet, skal eiendommen bevares og sikres som kulturminne, og eiendommens egenart skal bevares.

- Leietaker skal ivareta og videreutvikle allmennhetens adgang til fyreiendommen. Leietakers aktivitet på stedet må tilpasses allmennhetens interesser slik at den ikke kommer i konflikt med disse interessene.
- Leietaker forplikter seg til å holde utleier løpende orientert om planene for utviklingen og bruken av leieobjektet.
- Utleier vil bidra med rådgivning ved videre vedlikehold og istandssetting av leieobjektet. Utleier vil løpende vurdere mulighetene for å bidra til vedlikehold og/eller oppgradering av leieobjektet ut fra de til enhver tid gitte budsjettammer.
- Leietaker må ikke bruke, eller tillate at andre bruker, leieobjektet til bolig.
- Leietaker forplikter seg til å legge særlig vekt på miljøvern i forhold til bruk og vedlikehold av leieobjektet.

I tillegg skal det formuleres egne punkter som uttrykker formål og forutsetninger for leieforholdet ved den enkelte fyrstasjon. En slik formålsparagraf i en leieavtale understreker nødvendigheten av et nært samarbeid og tett kommunikasjon mellom Kystverket og leietakerne – dette er ikke et vanlig leieforhold, men gjelder samarbeid om et kulturminne!

Avtalen omtaler også samarbeidet om vedlikeholdsarbeidet på fyrstasjonen. Det er Kystverket som i siste instans er ansvarlig for å sette opp arbeidsprogram for det enkelte år og gi nødvendige føringer for hva som skal gjøres og på hvilken måte. Bortsett fra ved kritiske hendelser, slik som ved stormskader, skal ikke leietaker utføre noen tiltak på eiendommen uten at dette er godkjent av eier. Det er også eier som er ansvarlig for at alle nødvendige tillatelser er innhentet fra vernemyndighetene.

Kjeungskjæret fyrstasjon, Sør-Trøndelag. Foto: Kystverket.

Forholdet mellom fredningsvedtaket og forvaltningsplanen

Fredningsvedtaket er styrende for forvaltningen av fyreiendommen, og er rettslig bindende. Forvaltningsplanen er ikke rettslig bindende, men uttrykker Kystverkets vurdering av hva som vil

være en naturlig presisering og konkretisering av fredningsvedtaket, og etatens oppfatning av hvordan den fredede eiendommen bør utvikles. Konkrete tiltak kan ikke gjennomføres uten at vernemyndighetene har fattet vedtak om at de kan iverksettes. Det er Kystverket i den enkelte region som søker vernemyndighetene i det aktuelle fylke om tillatelse til tiltak.

Formidling med nytt elementsystem i betong. Foto: Kystverket.

Formidling

Fyrstasjonene er nasjonale kulturminner som skal dokumentere en viktig del av vår maritime kulturarv og Kystverkets historiske innsats for å trygge ferdsele til sjøs. Samtidig er det et mål med fredningen at kunnskap om disse kulturminnene og deres historiske kontekst skal kunne formidles til allmennheten. Det er derfor viktig at all ny bruk bidrar til kunnskapsformidling og opplevelse av historien. Kystverket vil i samarbeid med Kystverkmusea (ved Lindesnes fyrmuseum) lage retningslinjer for utarbeidelse av formidlingsplaner for de enkelte fyrstasjonene, i et samspill mellom etaten, etatsmuseene og leietakerne. Det er videre utarbeidet en skiltmal for de fredede fyrstasjonene, for å gi etatens formidling av egen kulturhistorie et helhetlig, nasjonalt preg. Denne skiltmalen vil være styrende for hvordan utendørs informasjon og skilting utformes på de fredede fyrstasjonene. All utendørs informasjon skal godkjennes av Kystverket på forhånd.

Generelle retningslinjer for tiltak på fyrstasjonene

På alle de fredete bygningene skal eksteriøret bevares mest mulig uendret. Enkelte bygninger er svært autentiske, mens andre er sterkt endret og modernisert. Ulike typer tiltak, som tilbakeføring og utskifting av bygningsdeler, vil derfor bli vurdert ulikt fra bygning til bygning.

Interiørene har for de aller fleste av fyrstasjonene ikke et like sterkt formelt vern som eksteriøret – unntaket er selve fyrtårnene, som er interiørfredet. For de øvrige bygningene er planløsning og konstruksjoner normalt omfattet av de enkelte fredningsvedtakene. Imidlertid bør en ved interiørmessige oppgraderinger og endringer legge vekt på å bevare størst mulig autentisitet med tanke på den historie fyrstasjonen skal formidle. Denne intensjonen må samtidig avveies i forhold til behovet for nødvendig bruksmessig oppgradering.

Krav til dokumentasjon av endringer og større vedlikeholdsarbeider

Alle endringer og større vedlikeholdsarbeider på en fredet bygning eller et fredet område skal dokumenteres. En søknad om tillatelse inneholder et minimum av beskrivelse av tiltaket, men dette er ikke tilstrekkelig dokumentasjon. Det vil bli gitt nærmere retningslinjer for hvordan nødvendig dokumentasjon skal utføres og arkiveres.

Krav til håndverkere

Generelt må håndverkere som arbeider på fredete bygninger, ha nødvendig kunnskap og erfaring fra antikvarisk arbeid. Det er viktig å ha den rette holdningen til dette arbeidet, beherske aktuelle teknikker, og å ha faglig grunnlag for å kunne ta riktige valg når det gjelder materialer og metode.

I noen tilfeller vil det være nødvendig med spesialkompetanse for at resultatet skal bli tilfredsstillende. Dette kan være ved restaurering av vinduer, dokumentasjonsarbeid, blanding av maling etter historisk resept, konserveringsarbeider mm. Når vernemyndigheten gir tillatelse til endringer, kan det settes vilkår om at utførende håndverkere har antikvarfaglig kompetanse.

Geitungen fyrstasjon, Rogaland. Foto: Kystverket.

Vedlikeholdshåndbok

Det er behov for å sammenfatte retningslinjer for vedlikehold av fyrstasjonene, både de fredede og de ikke fredede, i en egen vedlikeholdshåndbok, og Kystverket er nå i ferd med å utarbeide en slik veileder. Denne prosessen vil også innebære nær kontakt med ulike vernemyndigheter, for å finne frem til løsninger som i størst mulig grad kan være felles for etatens fredede bygninger. I og med at søknad om dispensasjon avgjøres av den enkelte fylkeskommune, kan tolkning av og praksis i oppfølging av fredningsvedtakene variere noe fra fylke til fylke. En vedlikeholdshåndbok bør kunne bidra til å harmonisere praksis ut fra et nasjonalt perspektiv, selv om den naturligvis ikke vil kunne erstatte kravene til saksbehandling i den enkelte sak.

Noen generelle punkter om antikvarisk bygningsvern

Grunnholdninger til vern

Kulturminner er en viktig del av vår samlede kulturarv. Bygningene dokumenterer tidligere tiders samfunnsforhold, levekår, liv og gjøremål,

byggeskikk og håndverksteknikker.

Gamle bygninger er ikke-fornybare ressurser, og de er primærkilder til kunnskap om fortida. Alle andre nedtegnelser, fotografier og registreringer innebærer grader av fortolkning. Bygningene er derfor en unik kilde til kunnskap og et umistelig grunnlag for framtidig forskning, enten det gjelder levekår, byggeteknikk, dekordetaljer eller lignende. Ved framtidig bruk og modernisering er det viktig at vi i minst mulig grad reduserer bygningenes verdi som historisk kilde. Som hovedregel skal man være svært varsom med å fjerne elementer i en fredet bygning – alle de historiske epokene som har nedfelt seg i det fysiske bygningsmiljøet, forteller en historie om bygningens og stedets utvikling. I noen tilfeller kan man imidlertid bli nødt til å prioritere mellom ulike faser. Unntaksvis kan det også vært aktuelt å tilbakeføre en bygning til en dokumentert tidligere tilstand.

Råd for vedlikehold og istandsetting - grunnprinsipper innen bygningsvernet

De viktigste grunnprinsippene er:

- Mest mulig av alle deler av bygningen skal bevares. Derfor må inngrepene ved vedlikehold og utbedring være så små som mulig.
- Det er bedre å vedlikeholde framfor å reparere, og det er bedre å reparere framfor å skifte ut.
- Det må brukes tradisjonelle materialer og metoder, både ved vedlikehold og eventuell utskifting.
- Skjulte deler av bygningen (konstruksjoner) er like viktige å ta vare på som synlige (overflater).
- Hvis man må endre, er det bedre å føye noe til enn å fjerne originale eller gamle deler. Det beste bygningshistoriske "arkivet" er bygningen selv.
- Gamle ombygginger og endringer av en bygning er ofte viktige å bevare. De kan fortelle om bygningens livshistorie gjennom skiftende stilretninger og bruk.
- Når noe fjernes eller endres, skal aktuell dokumentasjon bli nedtegnet og arkivert. I spesielle tilfeller sikres dokumentasjonen ved lagring av den fjernete bygningsdelen (nærmere retningslinjer vil bli utarbeidet for dette).
- Endringer skal om mulig være reversible. Når behovene endrer seg, kan de nye elementene fjernes og bygningen kan framstå slik den var før endringen.

Vedlikehold – definisjon og faglige prinsipper

Hovedregelen er at løpende vedlikehold utføres uten at vernemyndighetene trekkes inn, mens man må søke tillatelse for endringer. Grensen mellom vedlikehold og endring kan være vanskelig å definere, og ulike aktører kan ha ulik oppfatning av begrepene. Kulturminnevernets definisjon av vedlikehold er snever, i den hensikt å ivareta kulturhistoriske verdier.

Mange eiere har i beste mening utført "vedlikeholdsarbeid" på en slik måte at vernemyndighetene vurderer dette som endring/inngrep, som i verste fall er skadelig for kulturminnet. Dette kan for eksempel være bruk av for tett maling, som medfører avskalling og råteskader, eller utskifting av opprinnelige bygningsdeler som burde blitt istandsatt av en kyndig restaureringshåndverker. Vedlikeholdet av en fredet bygning er underlagt kulturminneforvaltningens overvåking. Det kan oppstå usikkerhet om hva man kan utføre uten å spørre, og når man må søke om tillatelse.

Hovedprinsippet for vedlikehold av gamle bygninger er å bevare mest mulig av de gamle bygningsdelene og å hindre skader. Dette gjelder både synlige og skjulte konstruksjoner og elementer. Vedlikeholdet skal om mulig skje på samme måte som da huset ble bygget, med samme teknikk, utførelse og materialbruk. I praksis vil dette noen ganger bety merarbeid, andre ganger krever det bare omtanke og kompetanse.

Homlungen fyrstasjon, Østfold. Foto: Kystverket.

Ved å bevare de gamle bygningsdelene og overflatene beholder bygningen sin autenticitet, og dermed sin vitenskapelige kildeverdi og opplevelsesverdi. En kopi kan aldri fullt ut erstatte de opprinnelige bygningsdelene. Selv om kopien er nøyaktig likt utført, er minst to dimensjoner gått tapt:

1. Aldersverdien: Spor av "tidens tann" er borte. Vi kan ikke lenger berøre de samme materialene som våre forgjengere.

2. Sannhetsgehalten: Hvordan kan våre etterkommere vite at kopien er nøyaktig utført?

Kan de stole på at historien og byggeteknikken som formidles, er identisk med den opprinnelige?

Større vedlikeholdsarbeider og endringer

Det må søkes om tillatelse for større vedlikeholdsarbeider, større reparasjoner og endringer i en fredet bygning. Som oftest blir det gitt tillatelse når endringene er små og tiltaket er nødvendig for fortsatt bruk. Kulturminneforvaltningens oppgave er å passe på at det ikke blir gjort så mange endringer i årenes løp at det til slutt er lite igjen av det opprinnelige huset.

Eksempler på større vedlikeholds-/istandssettingsarbeider som krever tillatelse:

- endring av utvendig malingtype/farge, fjerning av eldre malinglag, overmaling av dekor og lignende
- vedlikehold av utvendig kledning som innebærer et betydelig omfang utskifting av råteskadet virke
- restaurering av vinduer der det er råteskader som innebærer betydelig innspunsing av nytt virke og forbedring/ending av tekniske løsninger

Eksempler på andre endringer som krever tillatelse:

- utskifting av bygningselementer, som utvendig panel, vinduer og ytterdører
- tildekking eller fjerning av eksisterende utvendige overflater
- oppsetting eller riving av innvendige lettvegger
- installering av våtrom eller kjøkken
- etablering av infrastruktur, rørføringer, ventiler etc.
- fasadeendringer
- oppføring av tilbygg
- tilbakeføring til tidligere dokumenterbar tilstand

Et overordnet prinsipp er at alle endringer om mulig skal gjøres reversible, slik at de i framtida kan la seg tilbakeføre. Endringer og tilføyelser skal kunne fjernes uten at bygningen blir forringet. I praksis kan dette eksempelvis innebære at nye skillevegger festes slik at de lett kan fjernes uten å sette merkbare spor.

Tilbakeføring

Når vernemyndighetene skal vurdere forslag til endringer, vil de ta hensyn til hvilken periode – eventuelt flere perioder – i bygningens historie som fredningen søker å bevare. Hvis det er foretatt endringer i nyere tid, kan det i noen få tilfeller være aktuelt å tilbakeføre bygningen til et tidligere eller opprinnelig utseende. Dette kan gjelde et helt eksteriør, deler av bygningen, enkelte rom eller mindre bygningsdeler og detaljer. Følgende premisser og forutsetninger bør ligge til grunn for at en tilbakeføring skal kunne vurderes:

- Det foreligger sikker, god og tilstrekkelig dokumentasjon (tegninger, fotografier eller lignende) av den opprinnelige situasjonen.
- Tilbakeføring basert på gjetting kan normalt ikke godtas.
- De nyere tilføyelsene som fjernes eller tildekkes, har relativt lav/underordnet verdi.
- Kulturminnet er ikke for sterkt endret. Hus som har fått ny takform, hovedvolum eller lignende bør bevares slik de er. Tilbakeføring av vindustyper og kledning på en bygning med intakt hovedform, kan derimot være aktuelt.

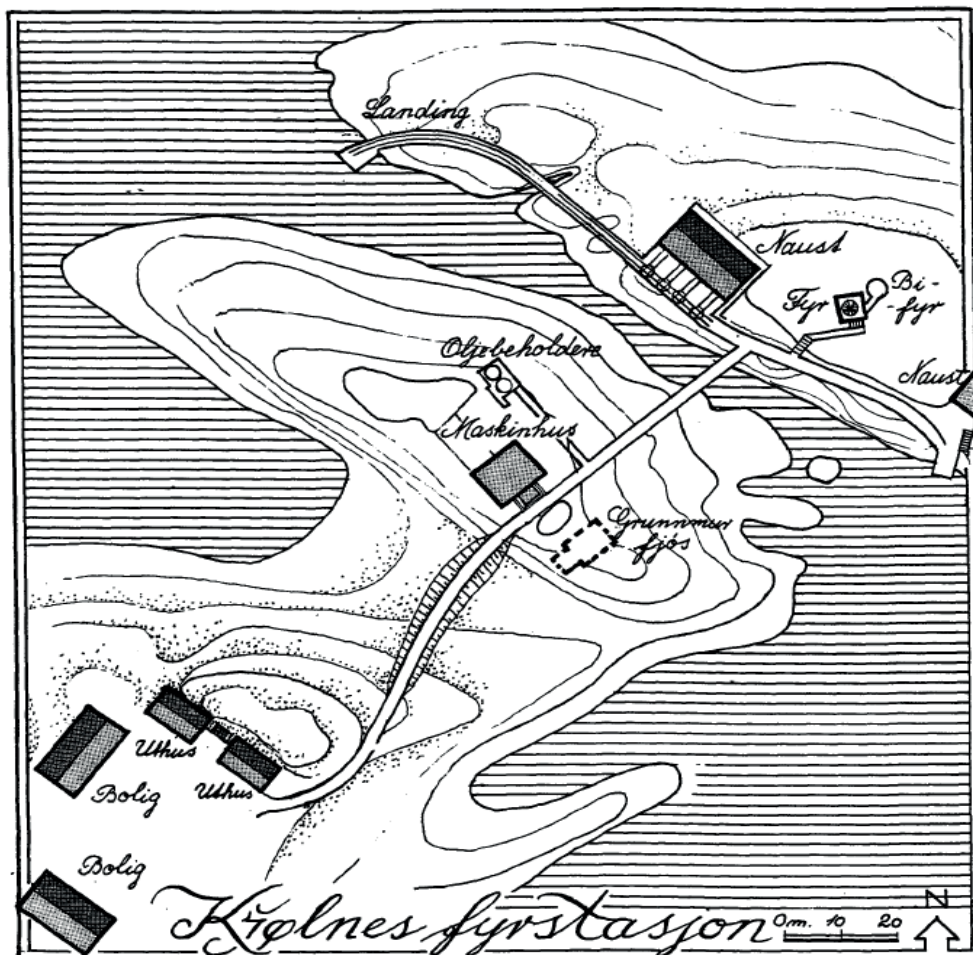
KJØLNES FYRSTASJON SPEIELL DEL

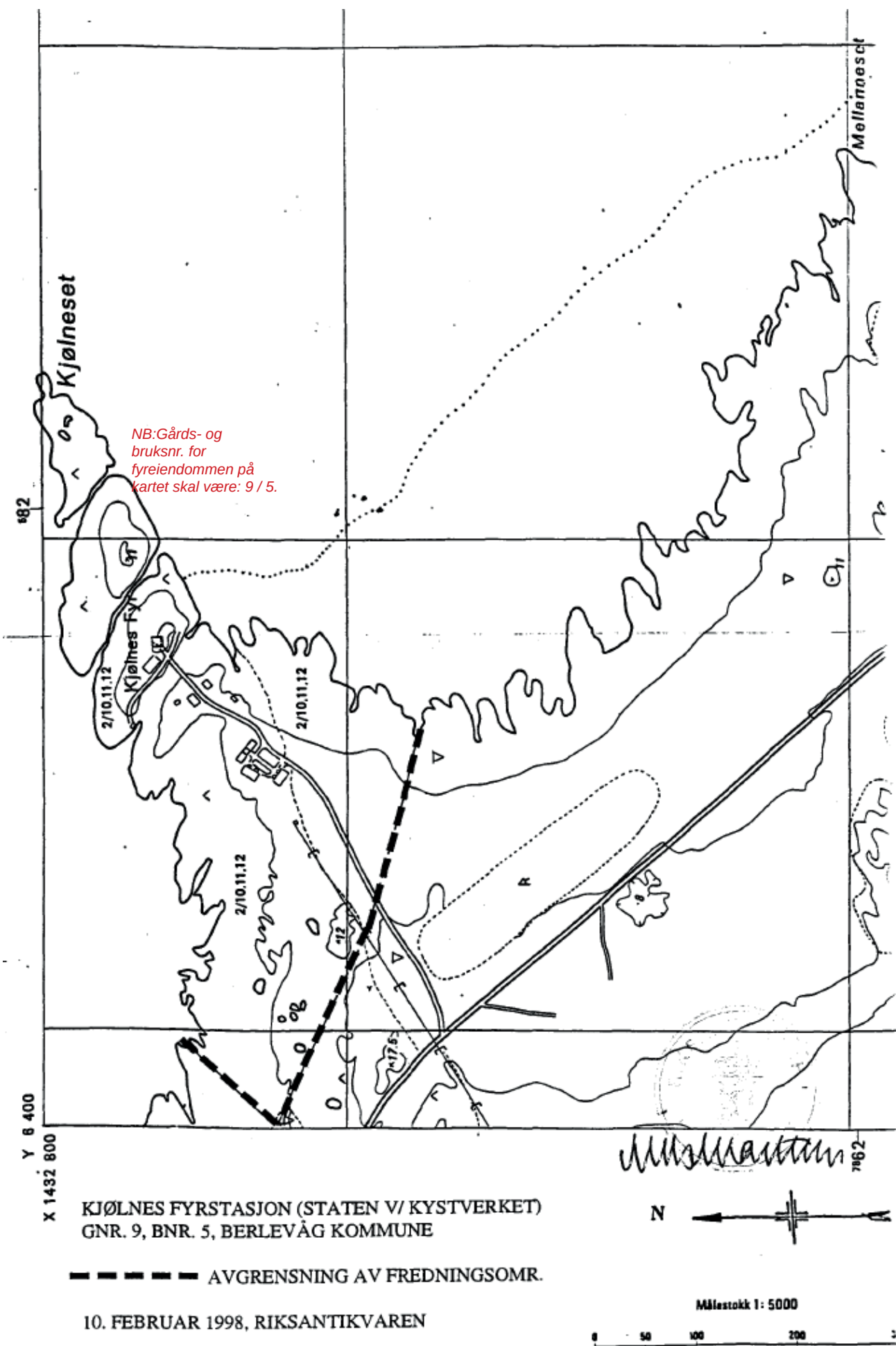
Deler av fyrstasjonen sett mot nordøst.

Kart

Kart over fredningsområdet ved Kjølnes fyrstasjon:

Faktaopplysninger om Kjølnes fyrstasjon

Eiendomsinformasjon			
Opprettet		1916, ødelagt av tyskerne 1944, gjenoppbygget 1949	
Fylke	Finnmark	Region	Kystverket Troms og Finnmark
Kommune		2024 Berlevåg	
Fyrlistennummer		963300	
Dato for fredningsvedtak		13. november 1998	
Andre vernebestemmelser		Ingen andre vernebestemmelser.	
Eiendom (kommunenr., gårdsnr., bruksnr.)		2024 / 9 / 5	
Nummer i Askeladden	87403	Grunneier	Kystverket
Utleie		EU eiendom og utvikling v/ Ester Utsi org.nr. 870427492	

Oversikt over registrerte bygninger og konstruksjoner

Byggnr. i fredn. vedtaket	Bygnings-type	Bygg-status	GAB-nr.	Nummer i Askeladden	Verneklasse / §	Omfanget av fredningen
1	Fyr med bifyr	Intakt	192953847	87403-1	Klasse 1, kulturminneloven § 15	Fredningen gjelder bygningens eksteriør og interiør
2	Bolig søndre	Intakt	192953871	87403-2	Kl. 1, kml § 15	Fredningen gjelder bygningens eksteriør, samt interiør med hensyn til opprinnelig hovedstruktur/ romfordeling
3	Bolig nordre	Intakt	192953863	87403-3	Kl. 1, kml § 15	Samme som i feltet over
4	Uthus vestre	Intakt	192955580	87403-4	Kl. 1, kml § 15	Samme som i feltet over
5	Uthus østre	Intakt	192953855	87403-5	Kl. 1, kml § 15	Samme som i feltet over
6	Maskinhus	Intakt	192953901	87403-6	Kl. 1, kml § 15	Samme som i feltet over
7	Naust	Intakt	192953839	87403-7	Kl. 1, kml § 15	Samme som i feltet over
	Utedo				Kl.1, kml. § 15.	Samme som i feltet over
	Det fredete området				Klasse 1, kml § 19	Fredningsvedtaket omfatter videre et område rundt fyrstasjonen i henhold til lov om kulturminner § 19. Fredningsområdet omfatter eiendommen på gnr. 9 bnr. 5, (Staten v/Kystverket). Fredningsområdet og de fredete bygningene er avmerket på vedlagte kart datert 10. februar 1998 og påført Riksantikvarens stempel.

Litt om fyrstasjonens historikk	Kjølnes fyrstasjon ligger på en gammel standterrasse øst for Berlevåg i Berlevåg kommune. Kjølnes fyrstasjon ble opprettet i 1916 som et ledfy for Berlevåg. Fyrstasjonen skulle erstatte en fyrlykt fra 1900. Imidlertid hadde man begynt å fiske lenger til havs og det var behov for sterkere lys. Støpejernsfyret fra 1916 var 20,8 m høyt med et bifyr i samme tårn. Bifyret ble tent i 1916. På grunn av første verdenskrig ble ikke hovedfyret med Aladdin brenneren tent før i 1920. I 1916 ble det også satt opp en bolig for fyrvokteren og to assistenter. I tillegg ble det satt opp et uthus, et naust og en oljebod. Det opprinnelige fyret ble ødelagt av tyskerne i 1944. Et nytt anlegg ble bygget etter tegninger av arkitektene Blakstad og Munthe-Kaas. Arbeidet ble ledet av J. Aasebø (1946) og Elling Ulvestad (1947-48). De ble bygget et fyrtårn og maskinhus i jernbetong, et naust, to landingsplasser og boliger med uthus til fire fyrbetjenter. Det nye fyrtårnet var et 22 m høyt betongfy med et bifyr i andre etasje. Fyrlyset kom fra PRB-lyskastere. Bifyret ble tent i 1947, mens hovedfyret først ble tent i 1949. Samme år kunne man høre lyden av en nautofon tåkelur (1949-86). Fyrstasjonen ble elektrifisert, men først med strøm fra egne dieselaggregater. I 1957 ble stasjonen tilkoblet nettstrøm via en transformatoriosk i betong. Aggregatene ble stående i reserve. Kjølnes fyr ble automatisert i 1987 og avbemannet i 1994.
Vernestatus	Fyrstasjonen er fredet etter kulturminneloven §15 (bygninger) og §19 (området).
Fra Riksantikvarens frednings-begrunnelse	Bygningsmessig har stasjonen høy grad av opprinnelighet. Fyrstasjonen er lett tilgjengelig og ligger godt synlig i landskapet ved innseilingen til Berlevåg, og har stor miljøbetydning for området. I sosial- og næringshistorisk sammenheng er Kjølnes fyrstasjon et representativt eksempel på en tidligere familiestasjon. Kulturminner som tufter hvor det tidligere har vært fjøs, gir et bilde av livet på fyrstasjonen utover selve fyrdriften. Det er spesielt fyrstasjonens beliggenhet og store grad av opprinnelighet som Riksantikvaren legger vekt på når det gjelder fyrstasjonens verneverdi.
Fyrstasjonens egenart, sårbarhet og tålegrense	Kjølnes fyr er et ledfy. Fyrstasjonen ble gjenoppbygget etter 2. verdenskrig, etter helt andre idealer og prinsipper enn det som gjaldt den tidligere fyrstasjonen. Et "sosialdemokratisk" likhetsprinsipp synes å ha vært gjeldende for bl.a. valg av størrelsen på boliger (alle ansatte på fyrstasjonen fikk like store hus, like store boder og like stort naust.) For øvrig er bygningene på fyrstasjonen bygget over en skikkelig nyklassisistisk lest, med fyrtårnet og maskinhuset som delvise unntak, med sine sterke funkistrekk som f.eks. at de er støpt i betong og har flate tak, men også nyklassisistisk symmetri og orden i fasadene.
Kystverkets føringer for ny bruk og videre utvikling	Det er i dag ny bruk på fyrstasjonen, og den egner seg godt til nåværende drift med overnatting og arrangementer. Det er imidlertid et uutnyttet potensiale for å legge til rette for formidling av fyrstasjonens egenart spesielt og fyrhistorien generelt, og Kystverket vil legge opp til en prosess for å ivareta en slik utvikling. I og med at Museene for kystkultur og gjenreising vil bli del av Kystverkmusea i 2016, er det naturlig å ha et nært samarbeid med dem i denne sammenheng.

BYGNINGSPRESENTASJONER:

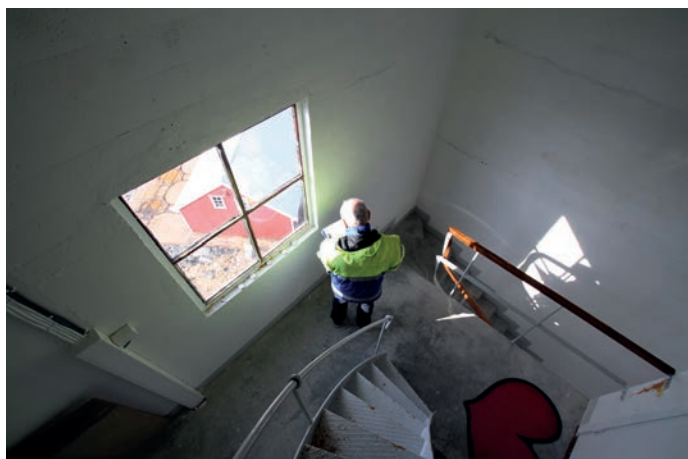
Fyr med bifyr		
Bygningens navn	Fyr med bifyr	
Nummer i Askeladden	87403-1	
GAB nr.	192953847	
Byggnr. i fredn.vedtak	1	
Byggeår	1949	
Byggherre / Arkitekt	Fyrvesenet	
Opprinnelig funksjon	Fyr med bifyr	
Fredningsomfang	Eksteriør og interiør	
Navigasjonsinstallasjon	Opprinnelig: 4. ordens linse (110 V - 1000 W) . Bifyr: 4. ordens linse. (110 V - 200 W) Fyrtårnet i fyrlykta er senere skiftet ut med en PRB-lyskaster .	
Bygningsbeskrivelse	22 m høyt, firkantet, hvitmalt betongtårn. Lyktehuset er av støpejern som er malt rødt. I hver etasje er det kvadratiske vinduer med jernrammer. Fra annen etasje i fyrtårnet fører en kort betongbro ut til et bifyr, som er et vanlig fyrlyktheus av støpejern, plassert på fire betongben. Lyktehuset på bifyret er malt rødt.	
Konstruksjon og materialbruk	1. Byggegrunn/drenering: Fjell 2. Fundament: Støpt betong 3. Grunnmur: Betong 4. Utvendige trapper og ramper: Støpt betong 5. Gulv på grunn: Betong 6. Yttervegger: Betong 7. Ytterdører: Inng.dør i mahogny, ståldør til galleri 8. Vinduer: Støpejern m trelist 9. Tak: Flatt betongtak i tårn, platetak i lyktehuset 10. Taktekking: Metallplate 11. Takrenner og nedløp: Innv. nedløp fra galleri til utløp i 1. etasje 13. Takvinduer og luker: Ingen 14. Halvtak og skråtak: Ingen 15. Innervegger: Betong 16. Etasjeskiller: Betong 17. Innvendige trapper: Støpt betong med jernrekkverk og eik håndrekk 18. Piper og ildsteder: Ingen 19. Luker og ventilasjon: Ventilasjon i fyrlykta, lyre over tak 20. Galleri og balkong: Støpt betonggalleri med betong rekkverk	
Endringshistorikk	Navigasjonsinstallasjon er endret.	
Retningslinjer for videre utvikling	Det er verken nødvendig eller ønskelig med bygningsmessige endringer av fyrtårnet. Det skal normalt ikke være adgang til selve navigasjonsinstallasjonen for andre enn Kystverkets personell. Eventuell tilgang for besøkende skal være regulert i en egen instruks, og skal bare skje i følge med ansvarlig person.	
Spesielle forhold vedrørende vedlikehold	Vedlikeholdet skal utføres etter antikvariske prinsipper. Endring av eksisterende eller montering av ny fast innredning / installasjon er søknadspliktig. Dette gjelder også i forbindelse med Kystverkets egen virksomhet.	

Inngangspartiet og den doble mahognydøren i fyret. Detaljer og hengsler i messing.

Under : Dekke og rekkverk i fyret.

Over: Avskalling av maling tyder på problemer med fukt

Støpejernsvindu med luftfelt.

En elegant håndrekke følger rekkverket nedover i etasjene.

T.v.: Lyskilden i fyrlykta. Sett inn fra baksiden.

Under t.v.: Fra fyrlykta.

Under: Betongtrapper opp mot fyret.

Bifyret på Kjølnes.
Under og til høyre.

Bolig, søndre

Bygningens navn	Bolig, søndre	
Nummer i Askeladden	87403-2	
GAB nr.	192953871	
Byggnr. i fredn.vedtak	2	
Byggeår	1949	
Byggherre / Arkitekt	Blakstad og Munthe-Kaas	
Opprinnelig funksjon	Bolig	
Fredningsomfang	Fredningen gjelder bygningens eksteriør, samt interiør med hensyn til opprinnelig hovedstruktur/ romfordeling.	
Bygningsbeskrivelse	Boligen i sør har bindingsverkskonstruksjon og saltak. Huset har to tilbygg med pulttak som fungerer som inngangsparti. Veggene er kledd med eternitt, og taket er tekket med lys lappskifer. Vinduene er nyere vippevinduer med isolerglass. Vindusrammene og vindskiene er malt hvite.	
Konstruksjon og materialbruk	1. Byggegrunn/drenering: Komprimerte masser / fjell 2. Fundament: Betong 3. Grunnmur: Betong 4. Utvendige trapper og ramper: Støpt betong 5. Gulv på grunn: Betong 6. Yttervegger: Bindingsverk med trekledning og eternittplater utvendig 7. Ytterdører: Panelte, isolerte ramtredører, malt grå 8. Vinduer: H-vinduer, isolerglass 9. Tak: Saltak med sperrekonstruksjon 10. Taktekking: Lappskifer 11. Takrenner og nedløp: Lys grå plastrenner og nedløp 13. Takvinduer og luker: Ingen 14. Halvtak og skråtak: Ingen 15. Innervegger: Bindingsverk med trekledning / plater 16. Etasjeskiller: Trebjelkelag med govbord 17. Innvendige trapper: Lukkete tretrapper, malt 18. Piper og ildsteder: 2 pipestokker, murt og pusset 19. Luker og ventilasjon: Mindre ventilhetter i ytterveggene	
Endringshistorikk	Planløsning endret ved overgang til tørnstasjon. Kjøkken mot vest omgjort til soverom. Opprinnelige vinduer med sprosser byttet til isolerglassvinduer. Bad installert istedet for et trappeløp. 2 nye baderom etablert i boder i 2. etasje. 2 nye vannklosetter og 1 dusj i kjeller.	
Retningslinjer for videre utvikling	Bygningen er godt egnet til ny bruk.	
Spesielle forhold vedrørende vedlikehold	Vedlikeholdet skal utføres etter antikvariske prinsipper. Når det blir behov for større istandsetting, må det vurderes om eksisterende uttrykk (vinduer og eternittplater) skal videreføres, eller om det skal gjøres en tilbakeføring til et tidligere, dokumentert uttrykk. Tiltaket vil være søknadspliktig.	

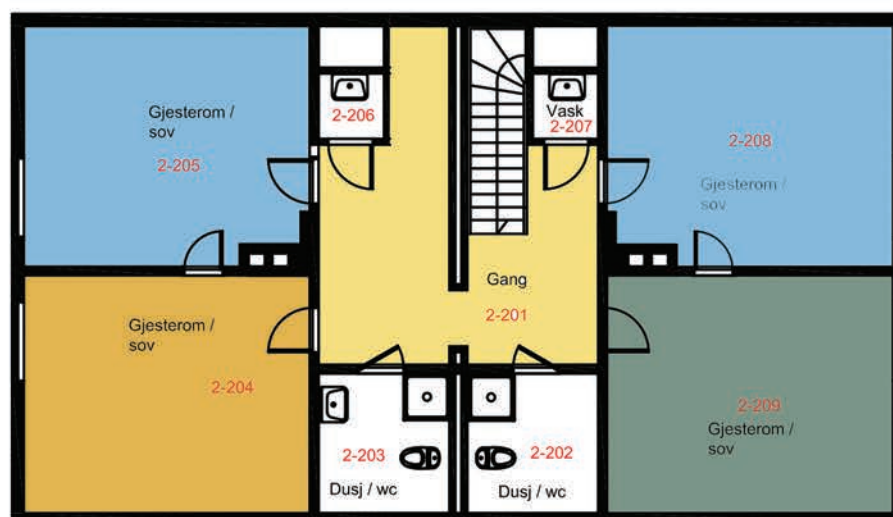

Kjølnes - Søndre bolig plan kjeller

Kjølnes - Søndre bolig plan 1. etasje

Farge på arealer illuderer veggfarge i rommene.

Kjølnes - Søndre bolig plan 2. etasje

Over: Fasade mot sydvest

Fasade mot nordøst

Fasade mot nordvest

Detalj av takrenne / gesims

Fasade mot sydøst

Over: Inngangsparti mot vest, ikke i bruk.

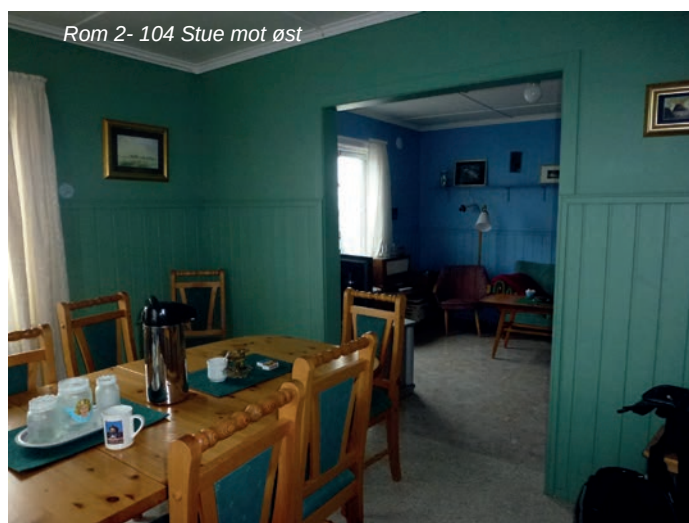
Til venstre: Innganger på høy sokkel.

Rom 2-103 Kjøkkenet

Rom 2-103 Kjøkkenet

Rom 2-104 Stue mot øst

Rom 2-105 Blå stue

Fasade mot nordøst

Rom 2-109 Bad / WC

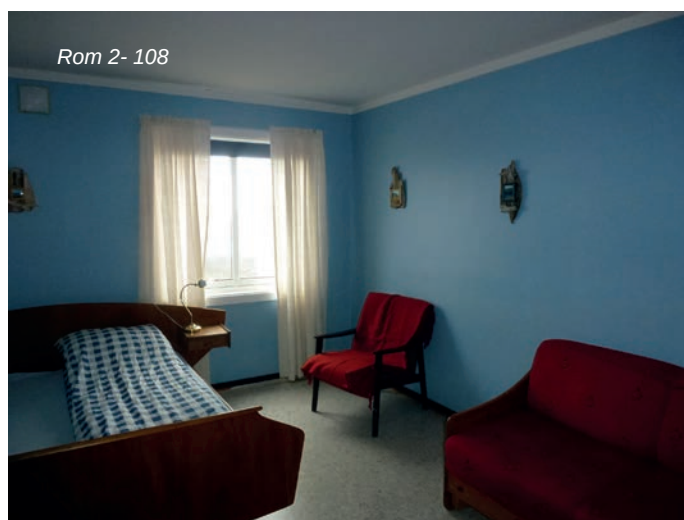
Rom 2-107 Soverom mot vest

Rom 2-202 Bad i tidligere bod

Rom 2-202 Bad i tidligere bod

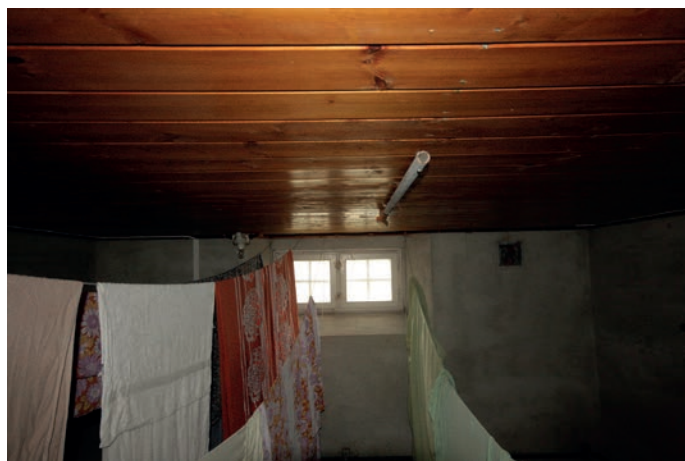

Fra badstu i kjelleren.

Over: Gang og bod i kjeller.

Under: Vaskerom med tørkeplass, 2-009.

Bolig, nordre

Bygningens navn	Bolig, nordre	
Nummer i Askeladden	87403-3	
GAB nr.	192953863	
Byggnr. i fredn.vedtak	3	
Byggeår	1949	
Byggherre / Arkitekt	Blakstad og Munthe-Kaas	
Opprinnelig funksjon	Bolig	
Fredningsomfang	Fredningen gjelder bygningens eksteriør, samt interiør med hensyn til opprinnelig hovedstruktur/ romfordeling.	
Bygningsbeskrivelse	Boligen mot vest har bindingsverkskonstruksjon og saltak. Huset har to tilbygg med pulttak som fungerer som inngangsparti. Veggene er kledd med eternittplater, uten panel under, og taket er tekket med mørk lappskifer. Vinduene er opprinnelige, med 8-delte, sidehengslete toramsvinduer med varevindu.	
Konstruksjon og materialbruk	1. Byggegrunn/drenering: Fjell / komprimerte masser 2. Fundament: betong 3. Grunnmur: støpt betong 4. Utvendige trapper og ramper: betong 5. Gulv på grunn: støpt betong 6. Yttervegger: Bindingsverk med trekledning ute og inne. Eternittplater ytterst 7. Ytterdører: Panelte / platekledd isolerte ramtredører, hvitmalte 8. Vinduer: Originale torams åtteglass trevinduer med varevindu 9. Tak: Saltak med taktro, sperrebind 10. Taktekking: Lappskifer 11. Takrenner og nedløp: Støpejern takrenner og nedløp 12. Beslag: Blybeslag på vannbrett under og over vinduer 13. Takvinduer og luker: Ingen 14. Halvtak og skråtak: Skråtak over inngangspartier 15. Innervegger: Bindingsverk med trekledning 16. Etasjeskiller: Trebjelkelag med golvbord 17. Innvendige trapper: Lukkete tretrapper, malte 18. Piper og ildsteder: 2 pipestokker, murt og pusset 19. Luker og ventilasjon: En del ventilasjonshetter i fasadene	
Endringshistorikk	Begge kjøkken er beholdt som opprinnelig. Det er åpnet mellom stuene. 2 nye baderom etablert i boder i 2. etasje. 2 nye vannklosetter og 1 dusj i kjeller.	
Retningslinjer for videre utvikling	Bygningen er godt egnet til ny bruk.	
Spesielle forhold vedrørende vedlikehold	Vedlikeholdet skal utføres etter antikvariske prinsipper.	

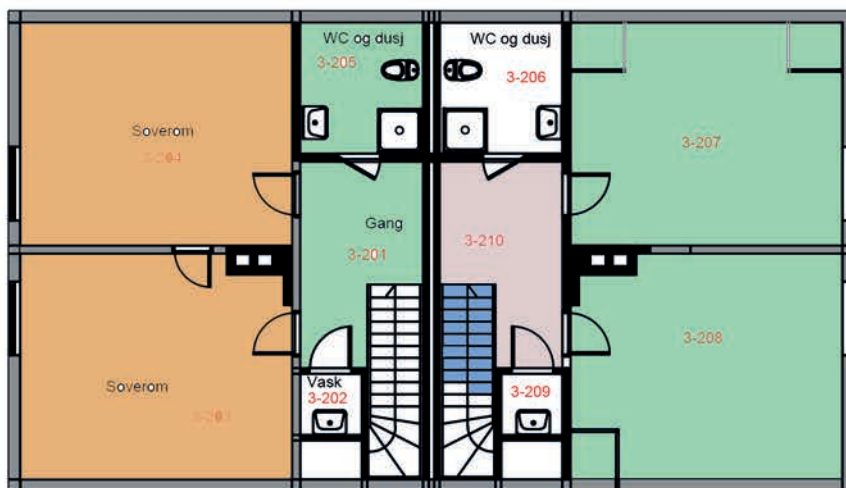
Kjeller

1. etasje

2. etasje

Farger på rom viser til veggfarge i de samme rom.

Fasade mot sydøst

Fasade mot nordøst

Fasade mot sydvest

Fasade mot nordvest

Restaurert vindu - nye detaljer i messing

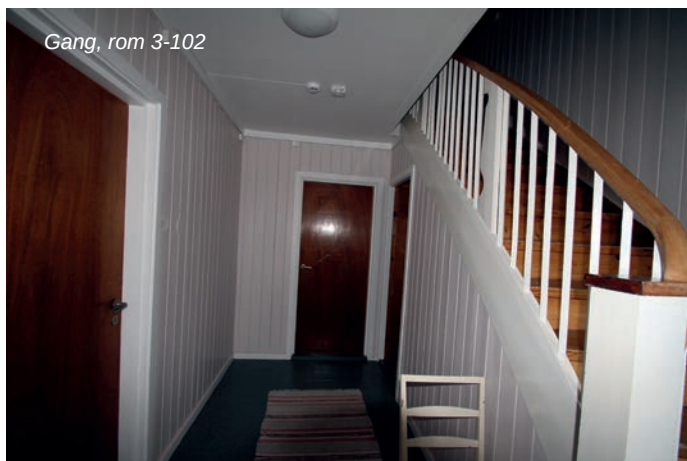
Over: Kjellervindu

Under: Stadig originale takrenner og nedløp i støpejern.

Under: Stormen har tatt tak.

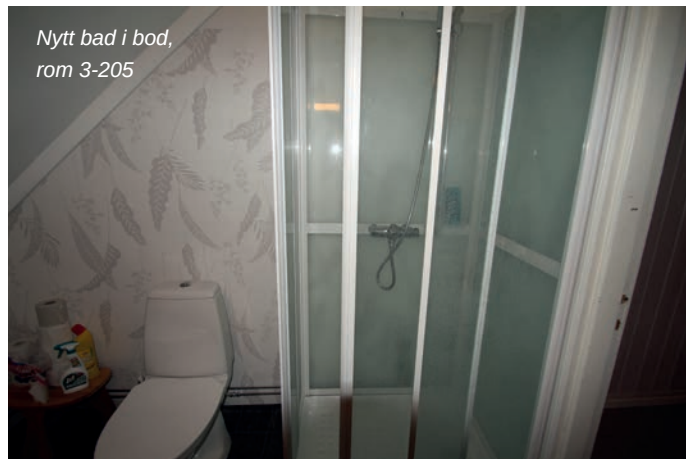
Gang, rom 3-102

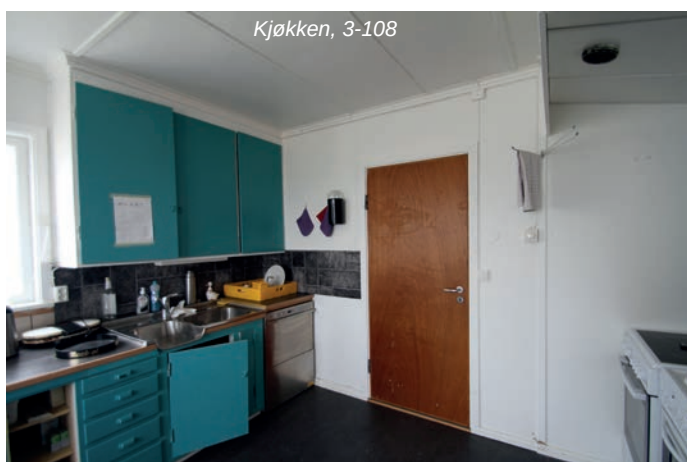
Gang, rom 3-201 og
vaskerom 3-202

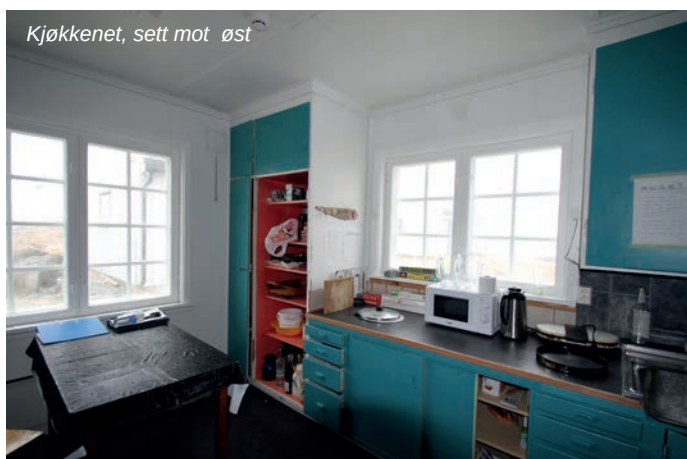
Gang, rom 3-109

Nytt bad i bod,
rom 3-205

Kjøkkenen, 3-108

Kjøkkenet, sett mot øst

Gang, rom 3-110

Vaskerom / wc i kjeller,
rom 3-011

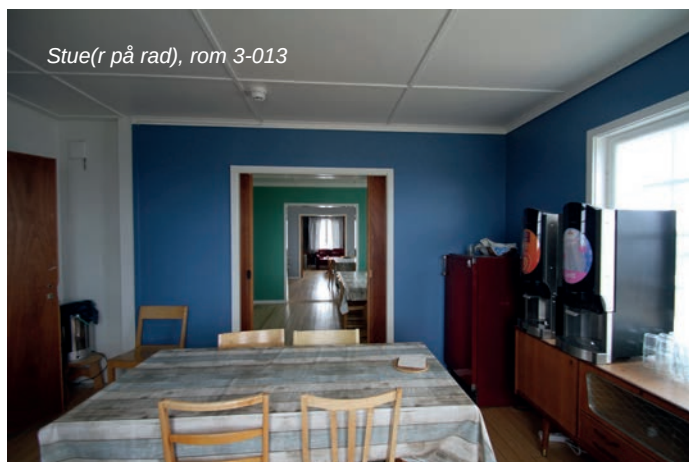
Vaskerom / wc i kjeller,
rom 3-011

Rom for luftforskning
3-003

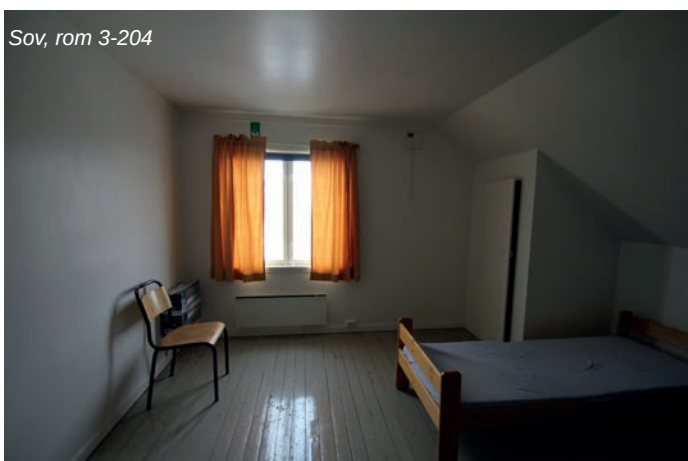
Bod i kjeller, rom 3-013

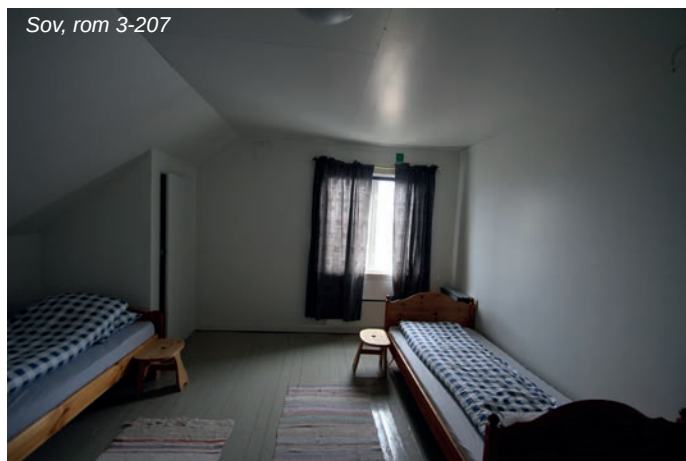
Stue(r på rad), rom 3-013

Soverom 3-208

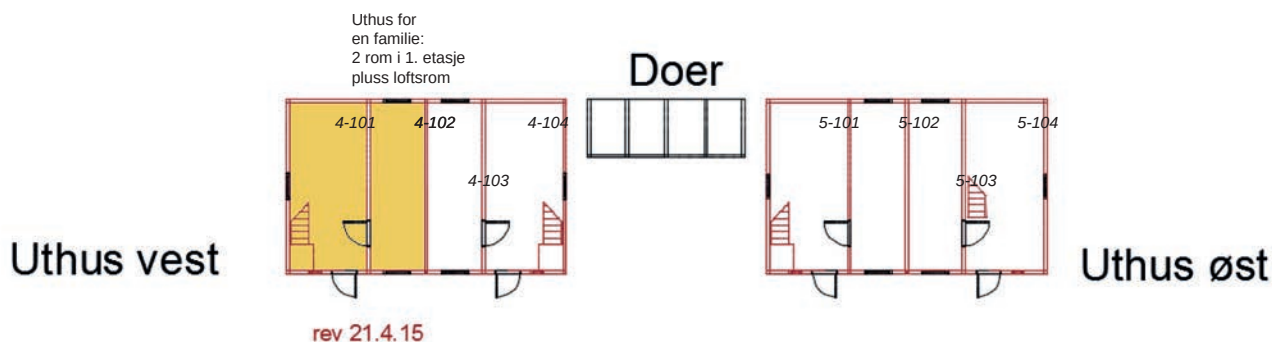
Sov, rom 3-204

Sov, rom 3-207

Uthus, vestre

Bygningens navn	Uthus vestre	
Nummer i Askeladden	87403-4	
GAB nr.	192953839	
Byggnr. i fredn.vedtak	4	
Byggeår	1949	
Byggherre / Arkitekt	Blakstad og Munthe-Kaas	
Opprinnelig funksjon	Uthus	
Fredningsomfang	Fredningen gjelder bygningens eksteriør, samt interiør med hensyn til opprinnelig hovedstruktur/ romfordeling.	
Bygningsbeskrivelse	Uthuset har bindingsverkskonstruksjon og saltak. Veggene er kledd med stående, hvitmalt, falset panel, og taket er tekket med mørk lappskifer. Vinduene er smårutete. Vindusrammene og vindskiene er malt hvite. Dørene er malt blå.	
Konstruksjon og materialbruk	1. Byggegrunn/drenering: Fjell / komprimerte masser 2. Fundament: betong 3. Grunnmur: støpt betong 4. Utvendige trapper og ramper: betong 5. Gulv på grunn: støpt betong 6. Yttervegger: Bindingsverk med trekledning ute og inne. Eternittplater ytterst 7. Ytterdører: Ramtredør med utvendig stående panel, blåmalt 8. Vinduer: Originale en- og torams trevinduer, side- og topphengslet 9. Tak: Saltak med taktro, sperrebind 10. Taktekking: Lappskifer 11. Takrenner og nedløp: Lys grå plast renner og nedløp 12. Beslag: Metallbeslag på vannbrett under og over vinduer 13. Takvinduer og luker: Ingen 14. Halvtak og skråtak: Ingen 15. Innervegger: Bindingsverk med trekledning 16. Etasjeskiller: Trebjelkelag med golvbord 17. Innvendige trapper: Åpen tretrapp, malt 18. Piper og ildsteder: Ingen 19. Luker og ventilasjon: En del ventilasjonshetter i fasadene	
Endringshistorikk	Enkelte mindre endringer på loft / vegger og tak kledd innv. med panel.	
Retningslinjer for videre utvikling	Bygningen er godt egnet til ny bruk. Egner seg kun for overnatting i 1. etasje.	
Spesielle forhold vedrørende vedlikehold	Vedlikeholdet skal utføres etter antikvariske prinsipper.	

Over: Fasade mot sydvest

Under: Fasade / gavl mot sydøst

Under og til høyre, 2 vinduer mot nordøst

Fasade mot nordøst

Fasade mot nordvest

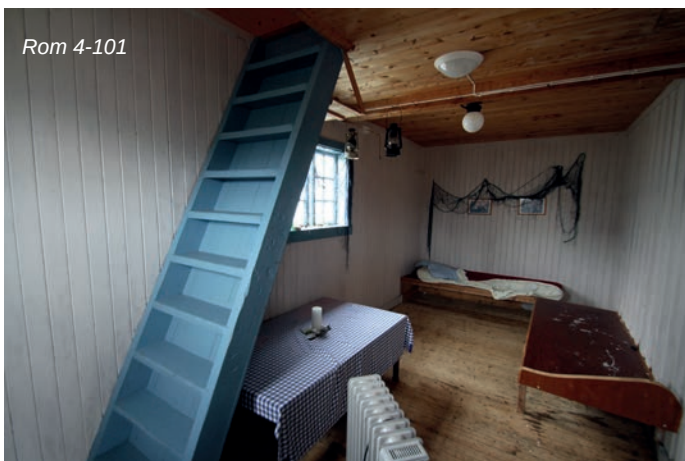
Under: Dør med rusten hengsle

Renner og nedløp av lys grå plast.

Rom 4-101

Rom 4-101

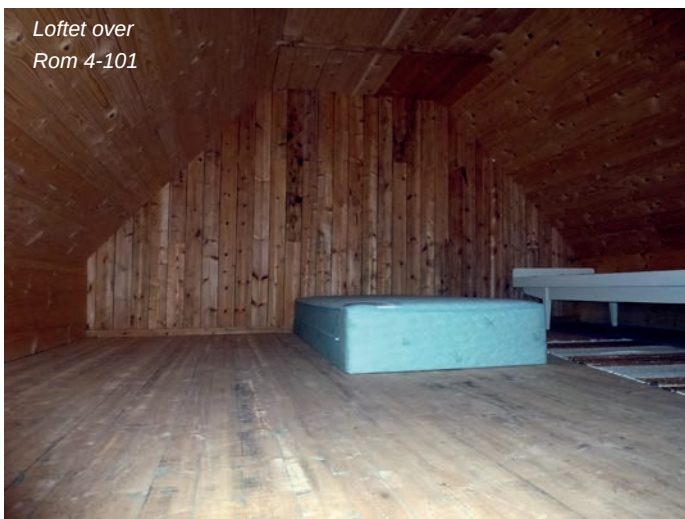
Rom 4-102

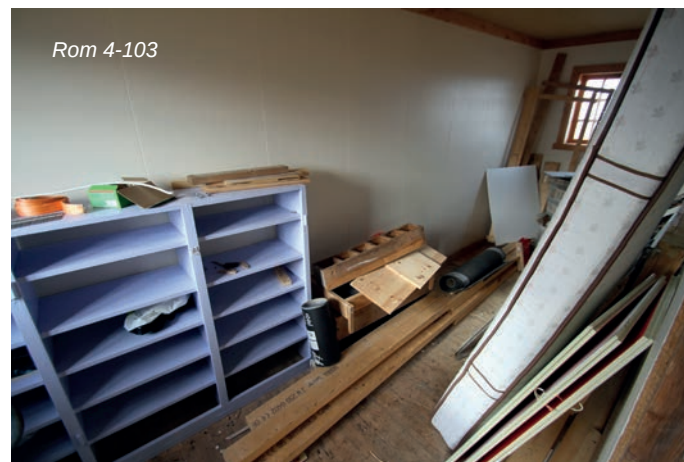
Rom 4-101

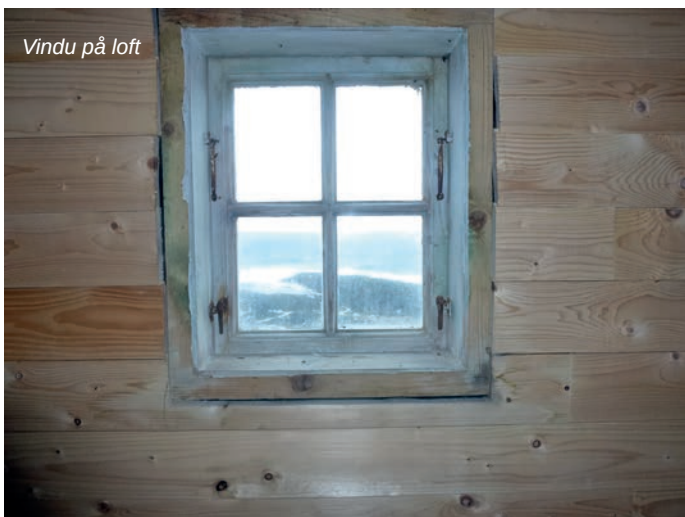
Loftet over
Rom 4-101

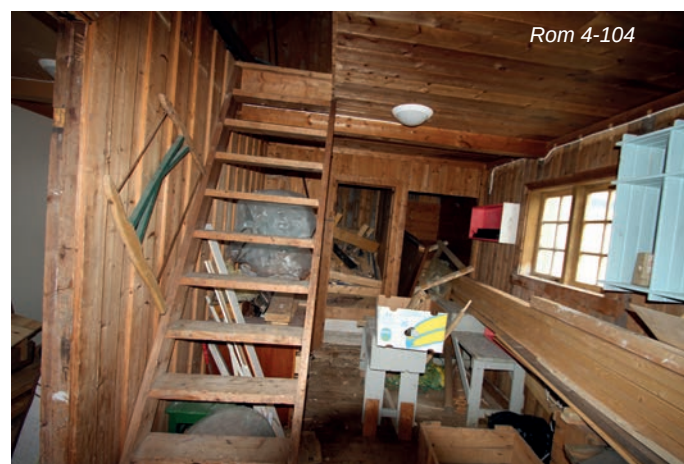
Rom 4-103

Vindu på loft

Rom 4-104

Uthus østre

Bygningens navn	Uthus østre	
Nummer i Askeladden	87403-5	
GAB nr.	192953855	
Byggnr. i fredn.vedtak	5	
Byggeår	1949	
Byggherre / Arkitekt	Blakstad og Munthe-Kaas	
Opprinnelig funksjon	Uthus	
Fredningsomfang	Fredningen gjelder bygningens eksteriør, samt interiør med hensyn til opprinnelig hovedstruktur/ romfordeling.	
Bygningsbeskrivelse	Uthuset har bindingsverkskonstruksjon og saltak. Veggene er kledd med stående, hvitmalt, falsset panel, og taket er tekket med mørk lappskifer. Uthuset har smårutete vinduer. Vindusrammene og vindskiene er malt hvite. Dørene er malt blå.	
Konstruksjon og materialbruk	1. Byggegrunn/drenering: Fjell / komprimerte masser 2. Fundament: betong 3. Grunnmur: støpt betong 4. Utvendige trapper og ramper: betong 5. Gulv på grunn: støpt betong 6. Yttervegger: Bindingsverk med trekledning ute og inne. Eternittplater ytterst 7. Ytterdører: Ramtredør med utvendig stående panel, blåmalt 8. Vinduer: Originale en- og torams trevinduer, side- og topphengslet 9. Tak: Saltak med taktro, sperrebind 10. Taktekking: Lappskifer 11. Takrenner og nedløp: Lys grå plast renner og nedløp 12. Beslag: Metallbeslag på vannbrett under og over vinduer 13. Takvinduer og luker: Ingen 14. Halvtak og skråtak: Ingen 15. Innervegger: Bindingsverk med trekledning 16. Etasjeskiller: Trebjelkelag med golvbord 17. Innvendige trapper: Åpen tretrapp, malt 18. Piper og ildsteder: Ingen 19. Luker og ventilasjon: Ventilasjonshetter i fasadene	
Endringshistorikk	Enkelte endringer på loft, noen vegger og tak kledd med panel.	
Retningslinjer for videre utvikling	Bygningen er godt egnet til ny bruk. Egner seg kun for overnatting i 1. etasje.	
Spesielle forhold vedrørende vedlikehold	Vedlikeholdet skal utføres etter antikvariske prinsipper.	

Fasade mot sydvest

Fasade mot nordøst

Fasade mot nordvest

Fasade mot sydøst

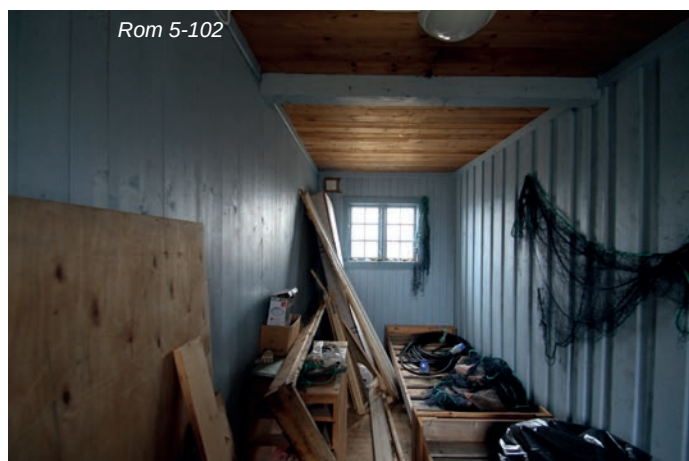

Over: Vindu mot nordøst. Under: Mot sydvest

Inngangsparti med ramtredør.

Til h.: Loft over østre uthus

Utedo

Bygningens navn	Utedo	
Nummer i Askeladden	--	
GAB nr.	--	
Byggnr. i fredn.vedtak		
Byggeår	1949	
Byggherre / Arkitekt	Blakstad og Munthe-Kaas	
Opprinnelig funksjon	Utedo	
Fredningsomfang	Fredningen gjelder bygningens eksteriør, samt interiør med hensyn til opprinnelig hovedstruktur/ romfordeling.	
Bygningsbeskrivelse	Utedoen er av bindingsverk, panelt innvendig og utvendig, med 4 separate avlukker, et for hver bolig. Utedoen er hvitmalt med blå belistning og har lekteledning utvendig. Innvendig er det faspanel. Den har pulttak med lappskifer. Vindskier av malt treverk.	
Konstruksjon og materialbruk	1. Byggegrunn/drenering: Fjell / komprimerte masser 2. Fundament: betong 3. Grunnmur: støpt betong 4. Utvendige trapper og ramper: betong 5. Gulv på grunn: støpt betong 6. Yttervegger: Bindingsverk med trekledning ute og inne 7. Ytterdører: Ramtredør med utvendig stående panel, hvitmalt spileledning 8. Vinduer: Originale enrams enkle trevinduer, topphengslet 9. Tak: Pulttak med sperrer 10. Taktekking: Lappskifer 11. Takrenner og nedløp: Ingen. 12. Beslag: Ingen. 13. Takvinduer og luker: Ingen 14. Halvtak og skråtak: Ingen 15. Innevegger/skillevegger: Bindingsverk med trekledning 16. Etasjeskiller: Trebjelkelag med golvbord 17. Innvendige trapper: Ingen. 18. Piper og ildsteder: Ingen 19. Luker og ventilasjon: Naturlig ventilasjon	
Endringshistorikk	To av dørene er spikret igjen.	
Retningslinjer for videre utvikling	Bygningen er ikke egnet til ny bruk. Nyere sanitærinstallasjoner har overtatt.	
Spesielle forhold vedrørende vedlikehold	Vedlikeholdet skal utføres etter antikvariske prinsipper.	

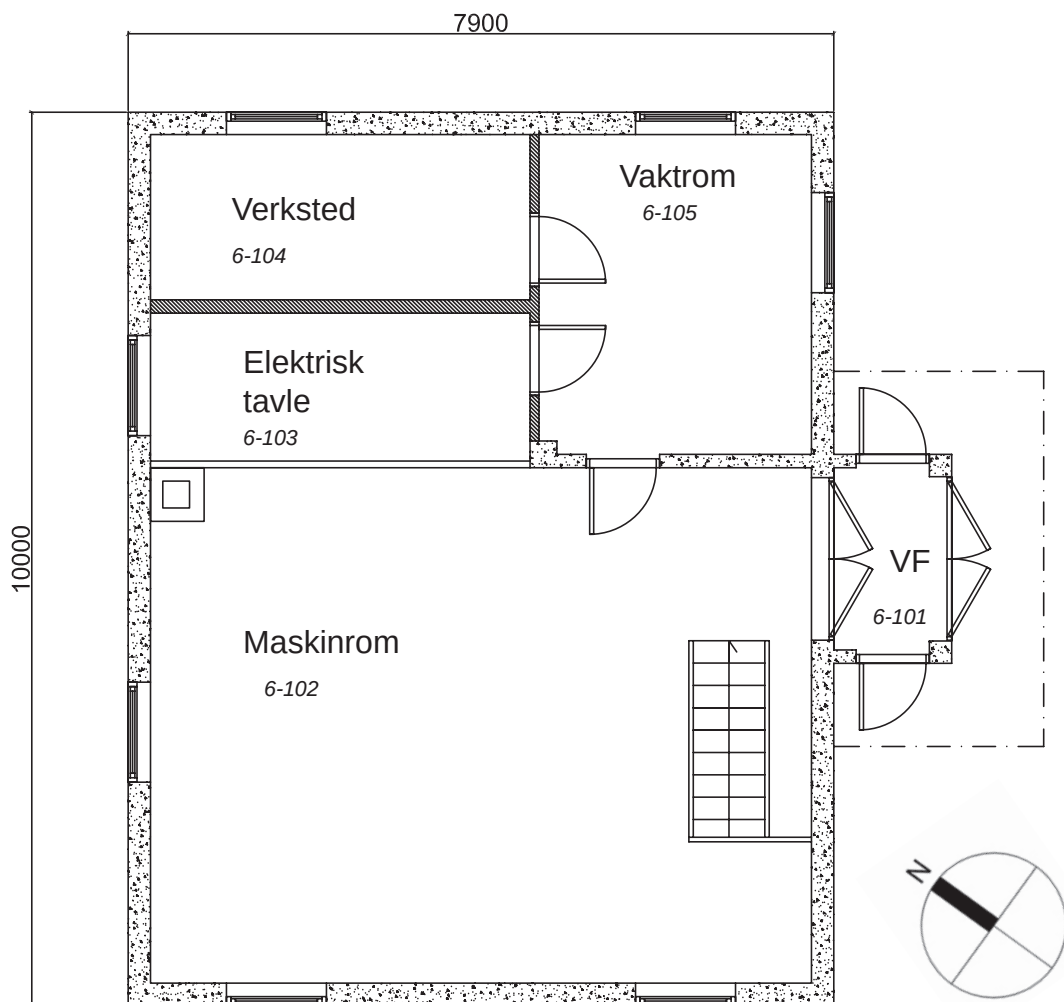
Fasade mot syd.

Fasade mot nord.

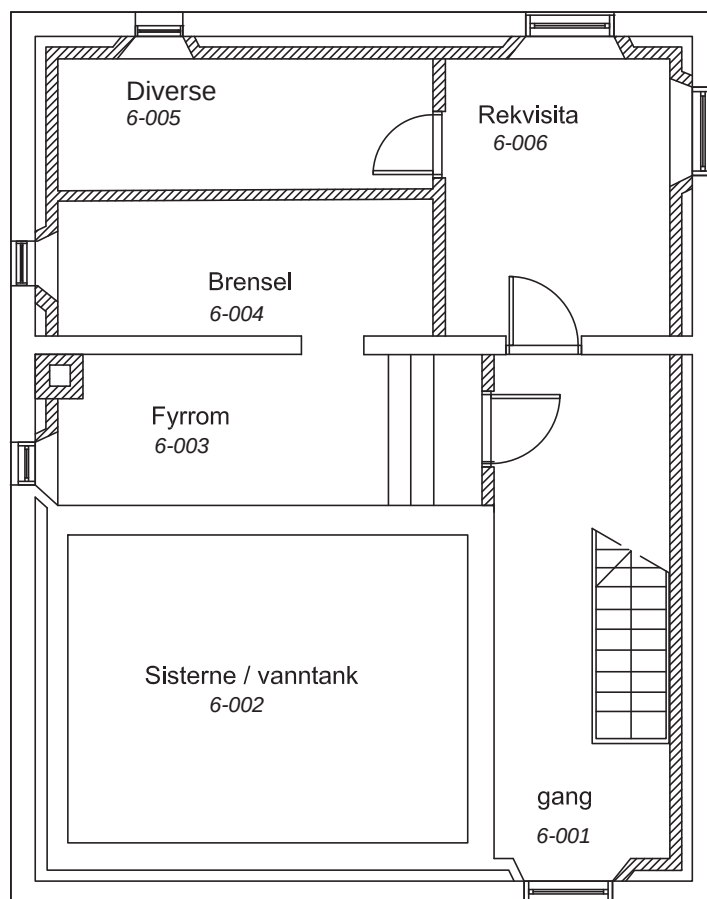

Maskinhus

Bygningens navn	Maskinhus	
Nummer i Askeladden	87403-6	
GAB nr.	192953901	
Byggnr. i fredn.vedtak	6	
Byggeår	1949	
Byggherre / Arkitekt	Blakstad og Munthe-Kaas	
Opprinnelig funksjon	Maskinhus	
Fredningsomfang	Fredningen gjelder bygningens eksteriør, samt interiør med hensyn til opprinnelig hovedstruktur/ romfordeling.	
Bygningsbeskrivelse	Maskinhuset er bygget i betong og har flatt tak. Veggene er malt hvite, og taket er tek- ket med svart tjæreapp. De fleste vinduene er kvadratiske, og jernrammene er skiftet ut med trerammer.	
Konstruksjon og materialbruk	1. Byggegrunn/drenering: fjell / komprimerte masser 2. Fundament: Betong 3. Grunnmur: Betong 4. Utvendige trapper og ramper: Betong 5. Gulv på grunn: Betong 6. Yttervegger: Betong 7. Ytterdører: Mahogny med messing hengsler og detaljer 8. Vinduer: Trerammer med enkle glass i 1. etasje. Støpejern i kjeller 9. Tak: Flatt støpt betongtak 10. Taktekking: Tjæreapp 11. Takrenner og nedløp: innvendige 13. Takvinduer og luker: Ingen 14. Halvtak og skråtak: Ingen 15. Innervegger: Betong 16. Etasjeskiller: Betong 17. Innvendige trapper: Betong 19. Luker og ventilasjon: Ventilasjonshetter og lufting over tak	
Endringshistorikk	Bygningen har gjennomgått få endringer. Noen maskiner er fjernet, og maskinrommet har vært i bruk som verksted i forbindelse med restaurering av vinduer bl.a.	
Retningslinjer for videre utvikling	Maskinhuset er i bruk av Kystverket som kontrollrom/teknisk sentral og verksted for restaurering av vinduer mm. Bygningen er derfor ikke egnet til ny bruk.	
Spesielle forhold vedrørende vedlikehold	Vedlikeholdet skal utføres etter antikvariske prinsipper.	

Plan 1. etasje

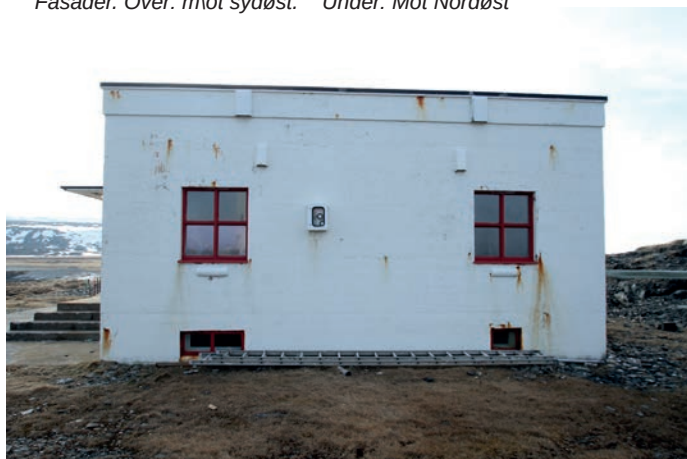
Plan kjeller

Fasader. Over: mlot sydøst. Under: Mot Nordøst

Støpesømmer i yttervegg

Vinduer. Over: trerammer i 1. etasje. Under: Støpejernsvinfuer i kjeller.

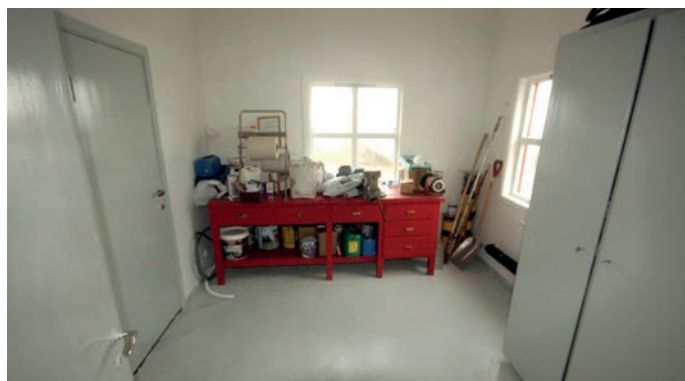
Fasader. Over: mlot nordvest. Under: Mot sydvest.

Inngang, med dører i mahogny.

Over: Maskinrommet brukt som verksted.

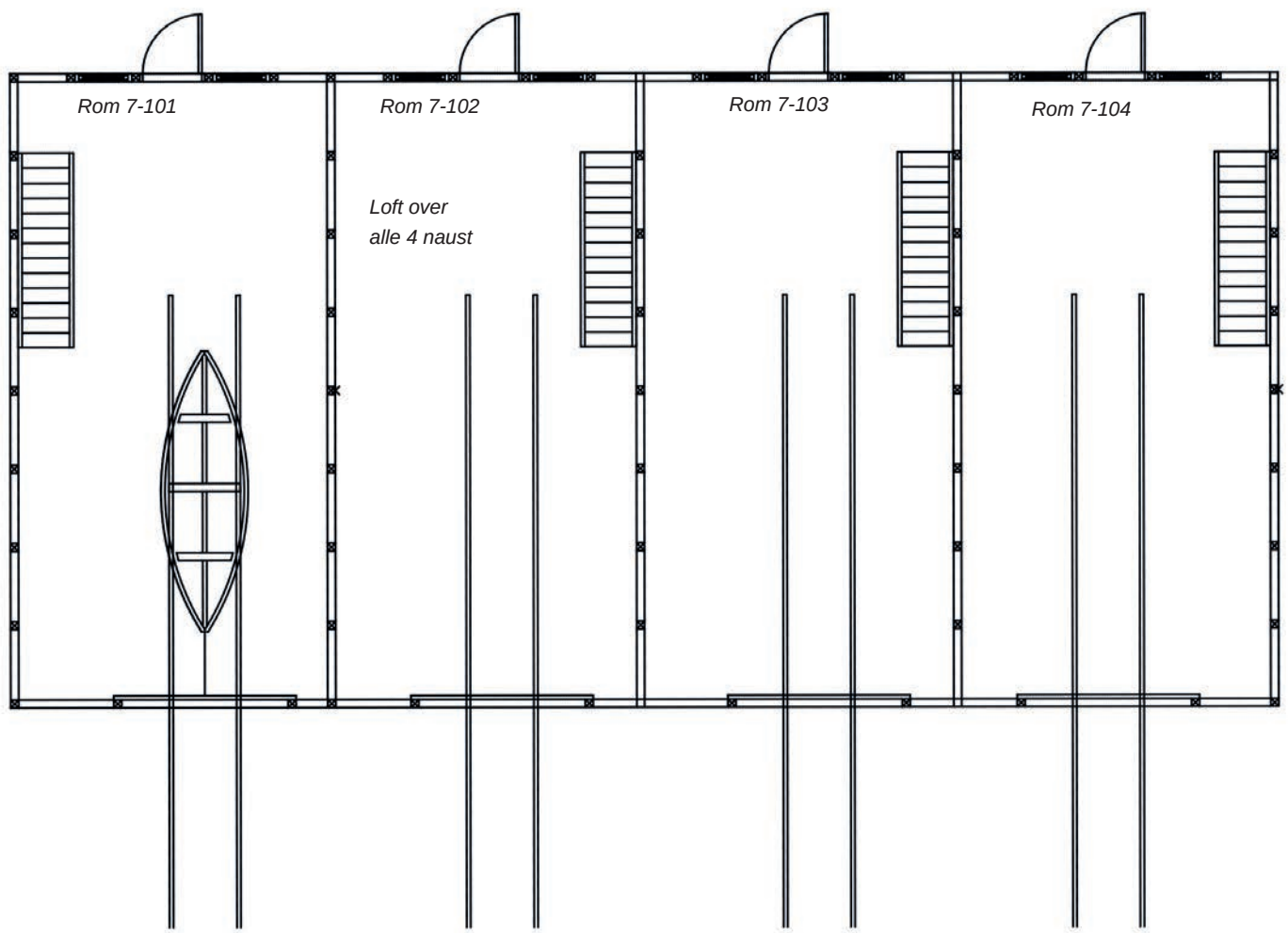
Over: Vaktrommet.

Under: Nye hengsler i messing på restaurerte vinduer.

Naust

Bygningens navn	Naust	
Nummer i Askeladden	87403-7	
GAB nr.	192953839	
Byggnr. i fredn.vedtak	7	
Byggeår	1949	
Byggherre / Arkitekt	Blakstad og Munthe-Kaas	
Opprinnelig funksjon	Naust	
Fredningsomfang	Fredningen gjelder bygningens eksteriør, samt interiør med hensyn til opprinnelig hovedstruktur/ romfordeling.	
Bygningsbeskrivelse	Naustet har bindingsverkskonstruksjon og saltak. Veggene er kledd med stående, rødmalt panel og taket er tekket med eternitt takplater. På langveggene mot syd har naustet fire doble, rødmalte dører. Vindusrammene, hjørnepanel-bordene, vindskiene og dørlistverket er malt hvite. Naustet har tverrgående trallebane.	
Konstruksjon og materialbruk	1. Byggegrunn/drenering: Fjell 2. Fundament: Betong 3. Grunnmur: Betong 4. Utvendige trapper og ramper: Betong 5. Gulv på grunn: Betong 6. Yttervegger: Bindingsverk / stenderverk 7. Ytterdører: Labankdører, skyveporter 8. Vinduer: Enkle trevinduer med gjennomgående sprosser, noen gjennomskinnelige plast bølgeplater, lysplater. De fleste vinduene (mot havet) er kledd inne 9. Tak: Saltak, sperrebind 10. Taktekking: Aluminiumsplater 11. Takrenner og nedløp: Mangler. Har vært støpejern 13. Takvinduer og luker: Ingen 14. Halvtak og skråtak: Ingen 15. Innervegger: Enkle reisverksvegger med trekledning 16. Etasjeskiller: Bjelkelag med bord 17. Innvendige trapper: Åpne tretrapper 18. Piper og ildsteder: Ingen 19. Luker og ventilasjon: Ingen	
Endringshistorikk	Ytterkledning mot NV: Bølgeeternittplater, rødmalte. Taktekking endret fra eternitt takplater til aluminiumsplater. Vinduer mot nordvest spikret igjen. Takrenner og nedløp rustet vekk.	
Retningslinjer for videre utvikling	I den grad bygningens volumer og arealer kan tilrettelegges for ny bruk, vil naustet godt egne seg til formålet.	
Spesielle forhold vedrørende vedlikehold	Vedlikeholdet skal utføres etter antikvariske prinsipper. Når det blir behov for større istandsetting, må det vurderes om eksisterende uttrykk skal videreføres, eller om det skal gjøres en tilbakeføring til et tidligere, dokumentert uttrykk. Tiltaket vil være søknadspliktig.	

Fasade mot nordvest.

Fasade mot sydvest

Fasade mot sydøst

Fasadehjørne mot syd

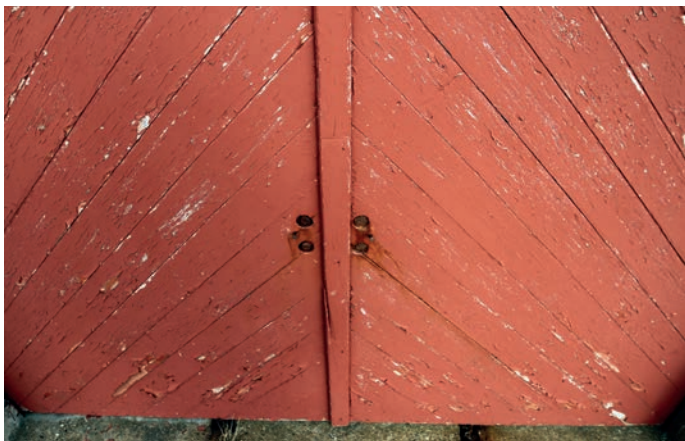

Over: Fasade mot nordøst, med gjenspiikrete vinduer
Under: Dobbel labank tredør til hvert naustrom

Over: Rester etter nedløpsrør i støpejern
Under: Hengsel på dør mot nordøst

Under: Trallebane fra naustrom til vestlig landing.

Under: Luke i ytterklening, gavl mot øst.

Over: Spilevegger danner avgrensning mellom naustdelene.
Under: Naustrom sett mot dobbel skyvedør

Over: Gavlvegg sett fra innside
Under: Dør- og vindusparti, sett fra innside. GjenspiKET

Under: Rester etter tønner

Under: Tak- og veggkonstruksjon

Det fredete området

Fra Riksantikvarens fredningsvedtak:

Omfanget av fredningen:

Fredningsvedtaket omfatter videre et område rundt fyrstasjonen i henhold til lov om kulturminner § 19. Fredningsområdet omfatter eiendommen på gnr.9 bnr. 5 (Staten v/Kystverket). Fredningsområdet og de fredete bygningene er avmerket på vedlagte kart datert 10. februar 1998 og påført Riksantikvarens stempel, vedlegg 1.

Innenfor fredningsområdet er det foruten bygningene kulturminner som landing, murt gangvei, oljetanker, stangjernsrekkverk, trapper og skinnegang fra naust til landing og tufter etter fjøs. Mellom de to uthusene står utedoen med samme veggkledning og taktekking som uthusene. Utedoen har pulttak. Mellom boligene og veien står også en tidligere betongtrafo uten innmat.

Formålet med fredningen:

Formålet med fredningen av Kjølnes fyrstasjon er å bevare et kulturhistorisk og arkitektonisk verdifullt bygningsanlegg tilknyttet sjøfart, fyrvesen og kystkultur med fyrtårn og øvrige bygninger på fyrstasjonen og området rundt fyrstasjonen.

Fredningsbestemmelser:

Innenfor det fredete området må det ikke settes i verk tiltak eller bruksendring som kan forandre anleggets karakter eller på annen måte motvirke formålet med fredningen.

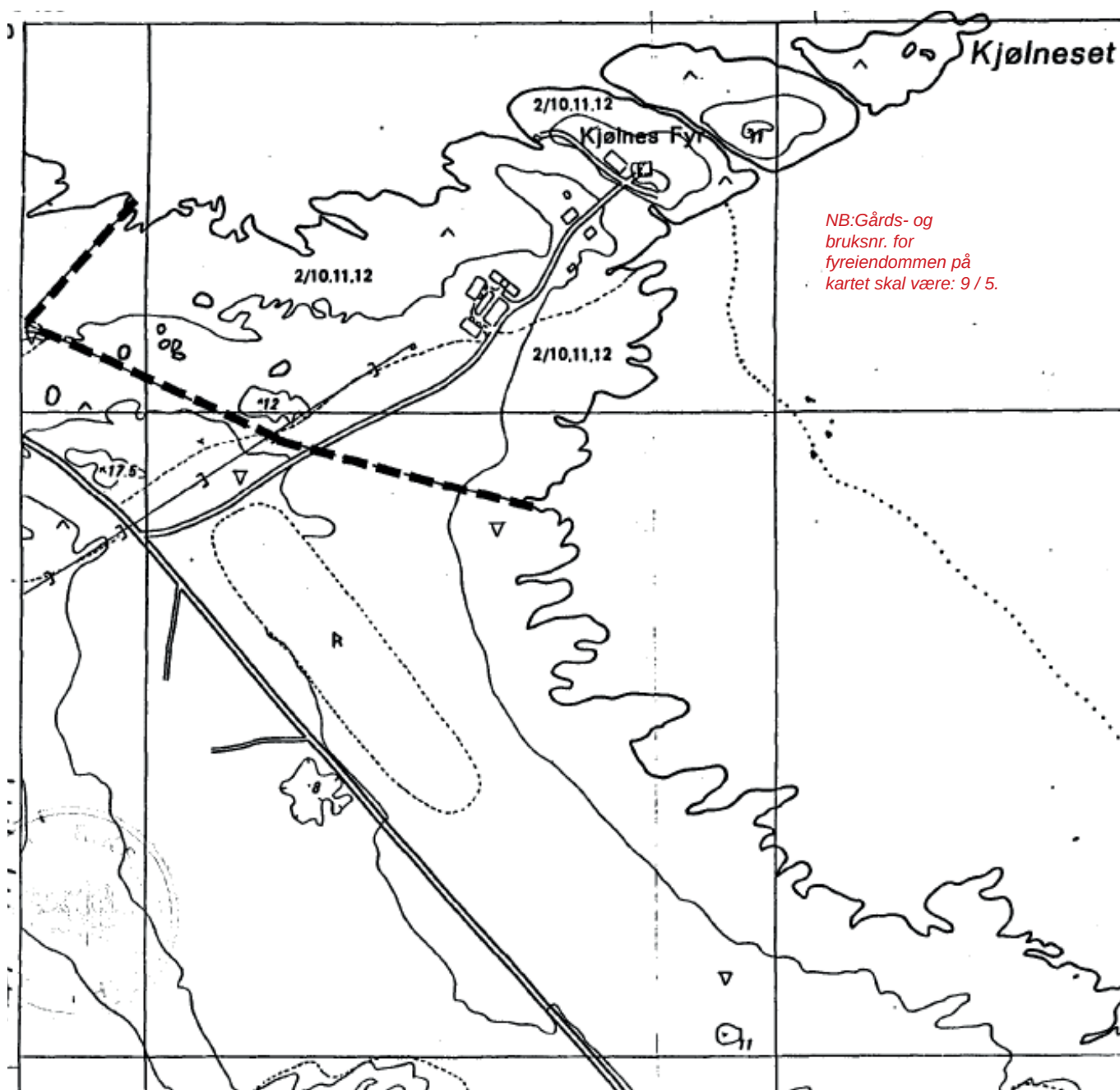
Kystverkets kommentarer:

Skjøtsel av området: Ved skjøtsel av uteområdet skal det tas utgangspunkt i nåværende, eventuelt tidligere situasjon. Eventuell ny beplantning skal ikke tilføre planter som ikke hørte hjemme på fyrstasjonen da den var bemannet.

Skilting:

All utendørs skilting er søknadspliktig. Det skal legges opp til en nøktern og enhetlig bruk av skilting. Skiltingen skal være i tråd med Kystverkets retningslinjer for skilting, og hovedformålet er formidling av fyrstasjonens historie. Andre offentlige myndigheters skilting skal i størst mulig grad tilpasses Kystverkets skilting.

Annet: Mellom boligene og veien står også en tidligere betongtrafo uten innmat. Trafoen er uegnet for ny bruk.

Kart over det fredete området.

Oversikt over Kystverkets fyrstasjoner

Region	Fredete fyrstasjoner	Bygninger	Ikke fredete fyrstasjoner	Bygninger	SUM
Sørøst	20	I Kystverkets eie	8	I Kystverkets eie	28
	Torbjørnshjær		Struten		
	Homlungen		Strømtangen Fredrikstad		
	Færder		Digerudgrunnen		
	Store Færder (ruin)		Steilene		
	Svenner		Tvistein		
	Stavernsodden		Langøytangen	delvis	
	Jomfruland		Songvår		
	Strømtangen Kragerø		Søre Katland		
	Stavseng				
	Lyngør				
	Ytre Møkkalasset				
	Store Torungen				
	Lille Torungen				
	Homborsund				
	Grønningen				
	Oksøy				
	Ryvingen				
	Hatholmen				
	Lindenes				
	Lista				
Vest	12		11		23
	Eigerøy	delvis	Lille Prestskjær		
	Feistein		Viberodden		
	Kvitsøy		Flatholmen		
	Geitungen		Fjøløy		
	Utsira		Ryvarden	delvis	
	Røværsholmen		Holmengrå		
	Slåtterøy		Kvanhovden		
	Hellisøy		Hendanes		
	Utvær		Ulvesund		
	Geita		Skongenes		
	Ytterøyane		Kråkenes		
	Stabben				
Midt-Norge	19		16		35
	Runde		Svinøy		
	Grasøyane		Flåvær		
	Hogsteinen		Lepsøyrev		
	Alnes	delvis	Erkna		
	Ulla		Storholmen		
	Ona	delvis	Flatflesa		
	Kvitholmen		Bjørnsund		
	Grip		Hestskjær		
	Haugjegla		Stavenes		
	Sletringen		Tyrhaug		
	Sula	delvis	Skalmen		
	Vingleia		Terningen		
	Halten		Finnvær		
	Kjeungskjær		Asenvågøy		
	Kaura		Grinna		
	Buholmraa		Gjeslingene		
	Kya				
	Nordøyen				
	Sklinna				
Nordland	10		8		18
	Bremstein		Ytterholmen		
	Åsvær		Træna		
	Myken		Kalsholmen		
	Landegode		Tennholmen		
	Måløy-Skarholmen		Barøy		
	Tranøy		Moholmen		
	Skrova		Glåpen		
	Skomvær		Værøy		
	Anda				
	Andenes				
Troms og Finnmark	7		3		10
	Hekkingen		Torsvåg		
	Fugløykalven		Fruholmen		
	Slettnes		Helnes		
	Kjølnes				
	Makkaur				
	Vardø				
	Bøkfjord				Tils.
Totalt antall	68		46		114

Senter for eiendom og kultur
28.06.2012

13 NOV. 1998

Likelydende brev til:

- Kystverket 5. distrikt
- Berlevåg kommune
- Finnmark fylkeskommune

KJØLNES FYRSTASJON - GNR. 9 BNR. 5, 6, 7 (STATEN V/ KYSTVERKET)
- BERLEVÅG KOMMUNE

VEDTAK OM FREDNING MED HJEMMEL I LOV OM KULTURMINNER
§§ 15 OG 19, JFR § 22

Med hjemmel i lov om kulturminner av 9. juni 1978 nr. 50 §§15 og 19, jfr. § 22, fatter herved Riksantikvaren vedtak om fredning av Kjølnes fyrstasjon, gnr. 9 bnr. 5, 6, 7.

Myndighet til å fatte vedtak om fredning er delegert fra Miljøverndepartementet til Riksantikvaren ved departementets vedtak av 30. juni 1989 med endringer fastsatt 23. desember 1992.

Omfanget av fredningen

Fredningsvedtaket omfatter fyrtårn med bifyr og øvrige bygninger på fyrstasjonen i henhold til lov om kulturminner § 15:

1. Fyr med bifyr
2. Bolig
3. Bolig
4. Uthus
5. Uthus
6. Maskinhus
7. Naust

Tallene refererer seg til vedlagte kart fra «Norges fyr» (Bjørkhaug, Poulsson - Oslo 1986), vedlegg 2.

Dronningensgate 13

Postboks 8196 Dep, 0034 Oslo

IAVN: h:\fyr\finnmark\kjølnes\vedtak.doc

Telefon: 22 94 04 00 Telefaks: 22 94 04 04 Internett: riksantikvaren@ra.dep.no

RIKSANTIKVAREN

Fredningen gjelder fyrtårnets eksteriør og interiør, og de øvrige bygningenes eksteriør samt interiør med hensyn til opprinnelig hovedstruktur/romfordeling.

Fredningsvedtaket omfatter videre et område rundt fyrstasjonen i henhold til lov om kulturminner § 19. Fredningsområdet omfatter eiendommen på gnr.9 bnr. 5, 6, 7 (Staten v/Kystverket).

Fredningsområdet og de fredete bygningene er avmerket på vedlagte kart datert 10. februar 1998 og påført Riksantikvarens stempel, vedlegg 1.

Formålet med fredningen

Formålet med fredningen av Kjølnes fyrstasjon er å bevare et kulturhistorisk og arkitektonisk verdifullt bygningsanlegg tilknyttet sjøfart, fyrvesen og kystkultur med fyrtårn og øvrige bygninger på fyrstasjonen og området rundt fyrstasjonen.

Fredningsbestemmelser

De følgende fredningsbestemmelsene er fastsatt med hjemmel i lov om kulturminner §§ 15 og 19. Bestemmelsene gjelder i tillegg til kulturminnelovens bestemmelser om vedtaksfredete kulturminner fra nyere tid samt forskrift om faglig ansvarsfordeling.

1. Riving

Det er ikke tillatt å rive bygningene eller deler av disse.

2. Ombygging

a) Fyrtårn

Det er ikke tillatt å bygge om bygningens eksteriør eller interiør.

b) De øvrige bygningene

Det er ikke tillatt å bygge om bygningenes eksteriør eller interiør med hensyn til opprinnelig hovedstruktur/romfordeling.

3. Utskifting av materialer mm.

a) Fyrtårn

Utskifting av bygningselementer eller materialer, forandring av overflater eller annet arbeid utover vanlig vedlikehold i bygningens eksteriør eller interiør, er ikke tillatt.

b) De øvrige bygningene

Utskifting av bygningselementer eller materialer, forandring av overflater eller annet arbeid utover vanlig vedlikehold i bygningenes eksteriør, er ikke tillatt.

4. Tilbakeføring

Tilbakeføring til opprinnelig eller tidligere utseende kan tillates under forutsetning av at tiltaket kan gjøres på dokumentert grunnlag og etter godkjenning av forvaltningsmyndighet.

5. Vedlikehold

Vedlikehold og istandsetting skal utføres med tradisjonelle materialer og metoder tilpasset bygningenes egenart og opprinnelige bygningstekniske løsninger.

6. Det fredete området

Innenfor det fredete området må det ikke settes i verk tiltak eller bruksendring som kan forandre anleggets karakter eller på annen måte motvirke formålet med fredningen.

7. Fredningen skal ikke være til hinder for den tekniske drift av fyrstasjonen.

Følger av fredningen

Når det gjelder behandling av fredete områder, bygninger og anlegg, vises det til bestemmelsene i lov om kulturminner §§ 15a-19 og 21 samt fredningsbestemmelsene over.

I henhold til Miljøverndepartementets vedtak om delegering av 30. juni 1989 med endringer av 23. desember 1992 er forvaltningen av fredete områder, bygninger og anlegg lagt til den enkelte fylkeskommune. Riksantikvaren er klageinstans for enkeltvedtak fattet av fylkeskommunen, jfr. forvaltningsloven § 28.

I henhold til lov om kulturminner §§ 15a og 19 kan departementet i særlige tilfelle gi dispensasjon fra fredningen for tiltak som ikke medfører vesentlige inngrep i det fredete kulturminnet eller området. Denne dispensasjonsmyndigheten er i henhold til forskrifter av 23. desember 1992 delegert til den enkelte fylkeskommune.

Fredningen medfører at det må søkes om tillatelse til å sette i verk alle typer bygningsmessige arbeider og utomhusarbeider utover vanlig vedlikehold innenfor det fredete området. Søknad om tillatelse skal sendes fylkeskommunen som avgjør om tiltaket kan iverksettes. Er det tvil om et tiltak er å anse som vanlig vedlikehold, skal fylkeskommunen kontaktes.

Det er eier som har ansvaret for det løpende vedlikehold av fredete bygninger, anlegg og områder.

Bakgrunn for fredningssaken

Fredningen av Kjølnes fyrstasjon har sin bakgrunn i et samarbeid mellom Kystdirektoratet og Riksantikvaren om utarbeidelse av en plan for bevaring og

bruk av fyrstasjonene i landet. På grunnlag av planen er det valgt ut et representativt utvalg av landets fyrstasjoner som skal vernes gjennom fredning.

Fyrstasjonene langs kysten er markante kulturminner som på en spesiell måte er med på å karakterisere Norge som kyst- og sjøfartsnasjon. Fyrstasjonene har både kulturhistorisk og arkitektonisk verdi; kulturhistorisk ved deres tilknytning til sjøfart, fyrvesen og kystkultur og arkitektonisk ved deres særegne form og plassering. Oppbyggingen og utviklingen av et landsomfattende fyrsystem med over 200 fyrstasjoner spredt langs hele kysten, er et av de mest omfattende prosjekter den norske stat har gjennomført.

I dag er fyrstasjonene utsatt for store forandringer med hensyn til bruk og drift. Dette har gjort det nødvendig å ta stilling til hvilke fyrstasjoner som skal bevares i sin nåværende form. Gjennom fredning vil Riksantikvaren legge antikvariske prinsipper og retningslinjer til grunn for den videre behandling og bruk av fyrstasjonene. Dessuten ønsker Riksantikvaren at fyrstasjonene skal ha fredningsstatus som kulturminner av nasjonal verdi og interesse.

Eiendomsforhold. Reguleringsmessig status

Staten v/Kystverket står som eier av Kjølnes fyrstasjon.

Kjølnes fyrstasjon ligger innenfor et område som er avsatt til LNF - område (landbruks-, natur- og friluftsområde) i kommuneplanens arealdel.

Kjølnes fyrstasjon som kulturminne. Beskrivelse av anlegget

Kjølnes fyrstasjon ligger på en gammel strandterasse med et høydedrag i bakgrunnen. Fyrstasjonen er godt synlig fra innseilingen til Berlevåg, som ligger noen kilometer lengre vest. Kjølnes fyrstasjon ble opprettet i 1916 og er et ledfyr. Den opprinnelige fyrstasjonen med høyt støpejernstårn og øvrig trebebyggelse ble fullstendig utbrent av tyskerne i 1944. Hele anlegget, både fyrtårnet og de øvrige bygningene ble gjenoppbygget i 1949 etter tegninger av arkitektene Blakstad og Munthe-Kaas. Fyrstasjonen er gruppert med fyrtårnet, landingen og naust på en liten holme, bolig- og uthus lenger inne på land og maskinhus midt i mellom. Bolig- og uthusene danner et sjeldent vakkert tun som er åpent mot sjøen i øst. Bortsett fra enkelte moderniseringsarbeider står stasjonen omtrent som den var etter gjenoppbyggingen. Fyrstasjonen er lett tilgjengelig og ligger godt synlig i landskapet.

I 1949 ble stasjonen gjenoppbygget med et 22 m høyt, firkantet, hvitmalt betongtårn (1). Lyktehuset er av støpejern som er malt rødt. I hver etasje er det kvadratiske vinduer med jernrammer. Fyrtårnet er skiftet ut med en PRB-lyskaster. Fra annen etasje i fyrtårnet fører en kort betongbro ut til et bifyr, som er et vanlig fyrlyktehus av støpejern, plassert på fire betongben. Lyktehuset på bifyret er malt rødt. Bifyret ble tent i 1947, mens hovedfyret ble startet opp i 1949.

Boligen i sør (2) har bindingsverkskonstruksjon og saltak. Huset har to tilbygg med pulttak som fungerer som inngangsparti. Veggene er kledd med eternitt, og taket er tekket med lys lappskifer. Vinduene er nyere vippevinduer med isolerglass. Vindusrammene og vindskiene er malt hvite.

Boligen mot vest (3) har bindingsverkskonstruksjon og saltak. Huset har to tilbygg med pulttak som fungerer som inngangsparti. Veggene er kledd med eternittplater, uten panel under, og taket er tekket med mørke lappskifer. Vinduene er opprinnelige, med 8-delte 2 ramsvinduer.

Uthuset (4) har bindingsverkskonstruksjon og saltak. Veggene er kledd med stående, hvitmalt, falset panel, og taket er tekket med mørk lappskifer. Vinduene er smårutete. Vindusrammene og vindskiene er malt hvite. Dørene er malt grå.

Uthuset (5) har bindingsverkskonstruksjon og saltak. Veggene er kledd med stående, hvitmalt, falset panel, og taket er tekket med mørk lappskifer. Uthuset har smårutete vinduer. Vindusrammene og vindskiene er malt hvite. Dørene er malt grå.

Mellom de to uthusene står utedoen med samme veggkledning og takteking som uthusene. Utedoen har pulttak.

Maskinhuset (6) er bygget i betong og har flatt tak. Veggene er malt hvite, og taket er tekket med svart tjæreapp. De fleste vinduene er kvadratiske, og jernrammene er skiftet ut til trerammer.

Naustet (7) har bindingsverkskonstruksjon og saltak. Veggene er kledd med stående, rødmalt panel og taket er tekket med eternitt takplater. På langveggene mot syd har naustet fire doble, rødmalte dører. Vindusrammene, hjørnepanel-bordene, vindskiene og dørlistverket er malt hvite. Naustet har tverrgående trallebane.

Innenfor fredningsområdet er det foruten bygningene kulturminner som landing, murt gangvei, oljetanker, stangjensrekkverk, trapper og skinnegang fra naust til landing og tufter etter fjøs.

Fyrstasjonen ble automatisert og avfolket i 1994. Fyrstasjonen er landfast med bilvei.

Nærmere beskrivelse

For nærmere beskrivelse av Kjølnes fyrstasjons historie vises det til vedlagte utdrag fra «Norges fyr» (Bjørkhaug og Poulsson - Oslo 1986), vedlegg 2.

Vurdering av kulturminnet. Begrunnelse for fredningsvedtaket

«Nasjonal verneplan for fyrstasjoner»s vurdering

I «Nasjonal verneplan for fyrstasjoner» er det gitt følgende vurdering av Kjølnes fyrstasjon:

«Bygningsmessig har stasjonen høy grad av opprinnelighet. Fyrstasjonen er lett tilgjengelig og ligger godt synlig i landskapet ved innseilingen til Berlevåg, og har stor miljøbetydning for området.»

Riksantikvaren vil i tillegg bemerke

I sosial- og næringshistorisk sammenheng er Kjølnes fyrstasjon et representativt eksempel på en tidligere familiestasjon. Kulturminner som tufter hvor det tidligere har vært fjøs, gir et bilde av livet på fyrstasjonen utover selve fyrdriften.

Det følger av lov om kulturminner § 15 at Riksantikvaren kan frede byggverk og anlegg eller deler av dem av kulturhistorisk eller arkitektonisk verdi. Videre kan Riksantikvaren i henhold til lov om kulturminner § 19 frede et område rundt et fredet kulturminne så langt det er nødvendig for å bevare virkningen av kulturminnet i miljøet.

På bakgrunn av vurderingene ovenfor finner Riksantikvaren at Kjølnes fyrstasjon er et så verdifullt bygningsanlegg i både kulturhistorisk og arkitektonisk sammenheng at det oppfyller betingelsene for fredning etter bestemmelsen i § 15. Det er spesielt fyrstasjonens beliggenhet og store grad av opprinnelighet som Riksantikvaren legger vekt på når det gjelder fyrstasjonens verneverdi.

Riksantikvaren finner videre at det er hjemmel for å frede det avsatte området, i henhold til bestemmelsen i § 19. Fyreiendommen utgjør fyrstasjonens nære omgivelser. Etter Riksantikvarens oppfatning er det nødvendig å frede det avsatte området for å oppnå hensikten med områdefredningen, nemlig å bevare virkningen av kulturminnene i miljøet.

Saksgang frem til fredningsvedtaket

Varsel om igangsettelse av fredningssak ble i samsvar med lov om kulturminner § 22.1 meddelt Kystverket 5. distrikt, Berlevåg kommune og Finnmark fylkeskommune i brev av 6. september 1995. Samtidig ble meldingen kunngjort i Finnmark Dagblad og Finnmarken. Det er ikke kommet inn uttalelser til varselet.

Det ble deretter utarbeidet fredningsforslag som ble sendt på høring til berørte parter i brev av 13. mars 1998. Forslaget ble samtidig lagt ut til offentlig ettersyn i Berlevåg kommune og i Finnmark fylkeskommune samt kunngjort i Norsk lysingsblad, Finnmark Dagblad og Finnmarken. Det er kommet inn to (2) uttalelser til fredningsforslaget:

1. Uttalelse av 9. april 1998 fra Kystverket 5. distrikt.
2. Uttalelse av 15. mai 1998 fra Finnmark fylkeskommune

Kystverket 5. distrikt har ingen bemerkninger til fredningsforslaget, men forutsetter at nødvendige midler blir stilt til rådighet for at vedtatt verneplan kan gjennomføres i sin helhet uten at dette skal gå ut over operativ virksomhet innen Kystverket 5. distrikt. Dette har Kystverket tatt opp med Kystdirektoratet.

Riksantikvaren vil bemerke at det er eier som har ansvar for vedlikehold av fredete anlegg.

Finnmark fylkeskommune har en del kommentarer, både av overordnet karakter og til enkelte av de 5 fredningsforslagene i Finnmark, bl.a. på Kjølnes fyr.

Fylkeskommunen opplyser at Kjølnes fyrstasjon ligger i et område som er rikt på kulturminner. Det er bl.a. registrert mange hellegroper i nærheten av fredningsområdet.

Fredningsforslaget av 13. mars 1998 ble i brev av 15. mai 1998 oversendt Berlevåg kommune for behandling i kommunestyret.

Riksantikvaren har mottatt brev av 28. september 1998 fra Berlevåg kommune. Berlevåg kommune har godkjent fredningsforslaget i møte i kommunestyret 22. september 1998.

Da Berlevåg kommune har godkjent fredningsforslaget, og på bakgrunn av ovenstående begrunnelse, finner Riksantikvaren det riktig å fatte vedtak om fredning av Kjølnes fyrstasjon.

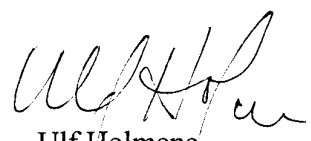
Opplysning om klageadgang og tinglysing

Riksantikvarens fredningsvedtak kan påklages til Miljøverndepartementet, jfr. forvaltningslovens § 28. Eventuell klage skal stiles Miljøverndepartementet, men sendes Riksantikvaren. Klagesfrist er 3 uker innen mottakelsen av fredningsvedtaket.

Fredningsvedtaket vil bli tinglyst av Riksantikvaren i samsvar med lov om kulturminner § 22.5.

Vennlig hilsen

Nils Marstein
riksantikvar

Ulf Holmene

Gjenpart

m/vedlegg: - Miljøverndepartementet
- Kystdirektoratet
- Finnmark fylkeskommune, Kulturetaten
- Fylkesmannen i Finnmark, Miljøvernavd.

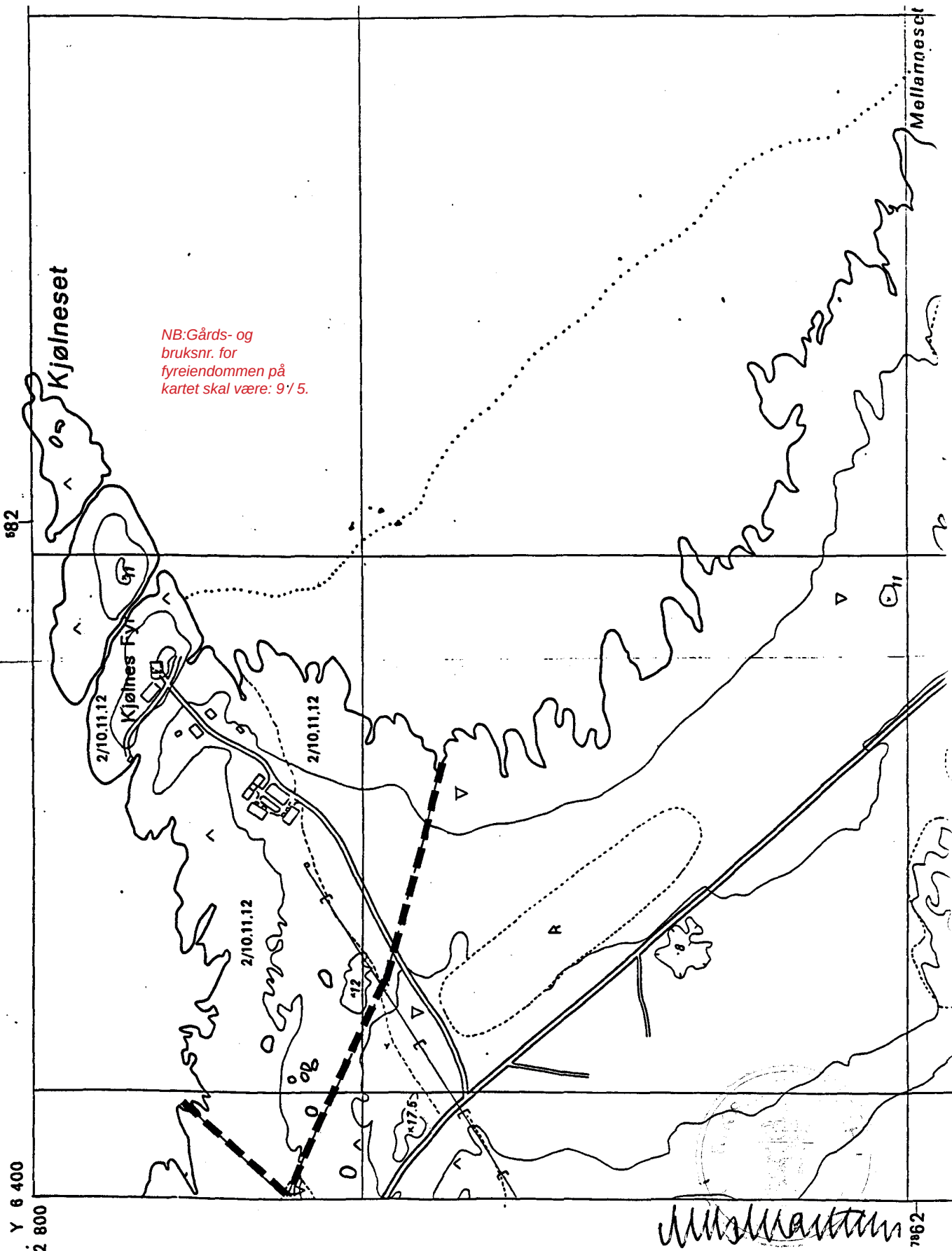
Vedlegg: - Kart, datert 10. februar 1998
- Kopi av utdrag fra «Norges fyr» (Bjørkhaug, Poulsson - Oslo 1986), vedlegg 2.

Likelydende brev til:

Kystverket 5. distrikt
Postboks 263
9751 Honningsvåg

Berlevåg kommune
Postboks 98
9980 Berlevåg

Finnmark fylkeskommune
Fylkeshuset
9800 Vadsø

KJØLNES FYRSTASJON (STATEN V/ KYSTVERKET)
GNR. 9, BNR. 5, BERLEVÅG KOMMUNE

— — — — — AVGRENSNING AV FREDNINGSOMR.

10. FEBRUAR 1998, RIKSANTIKVAREN

Målestokk 1: 5000

Kjølnes fyrstasjon

BELIGGENHET:

Ca. 6 km øst for Berlevåg.
70 51,2 29 14,2. G.nr. 9,
b.nr. 5-6-7, Berlevåg kom-
mune

OPPRETTET:

1916

FYRBYGNING:

Hovedfyr: Hvitt betongtårn,
22,0 m
Bifyr: Lite jernhus på stativ,
6,5 m

LYSKARAKTER:

Hovedfyr: 3 lynblink
hv. 40. sek.
Bifyr: Okk.

LYSSTYRKE:

Hovedfyr: 290 000 cd
(5. orden)
Bifyr: 3900 cd (4. orden)

LYSETS HØYDE:

Hovedfyr: 25,7 m over høy-
vann
Bifyr: 11,5 m over høyvann

LYSVIDDE:

Hovedfyr: 15,0 n mil
Bifyr: 11,9 n mil

BRENNETID:

12.8.—24.4.

TÅKESIGNAL:

1949, nautofon

I 1900 var det blitt opprettet en fyrlykt på Kjølnes med en lysvidde på 7,2 n mil. I et brev datert 22.1.1913 skrev Berlevåg fiskerforening at fisket

etter hvert foregikk lenger til havs og at lyset fra lykten derfor ikke var tilfredsstillende.

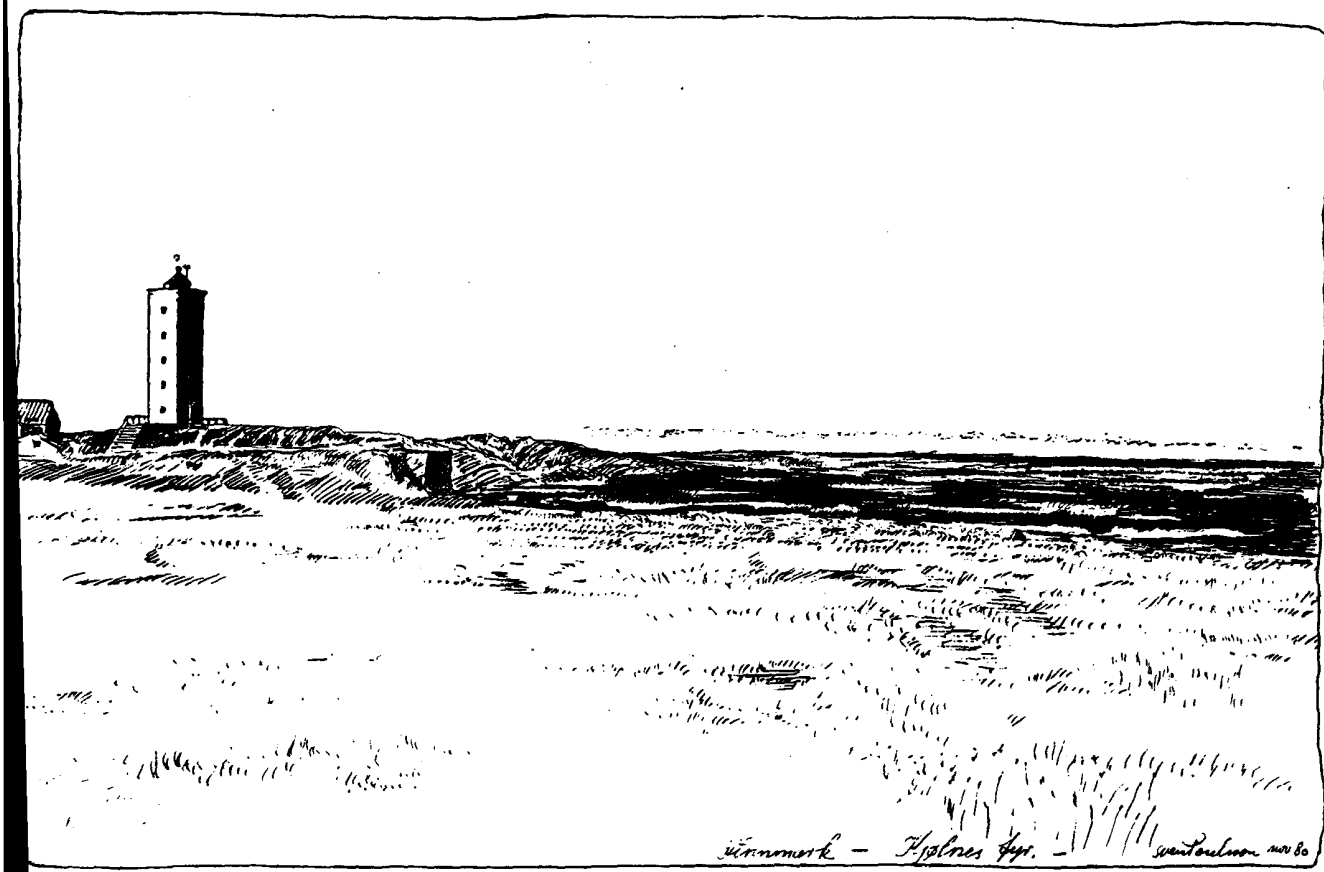
I budsjettet for 1914—15 ble det bevilget et første terminbeløp på kr. 50 000,- til bygging av et bemannet fyr. Overslaget var på kr. 105 700,-, og restbeløpet ble bevilget på budsjettet for 1915—16.

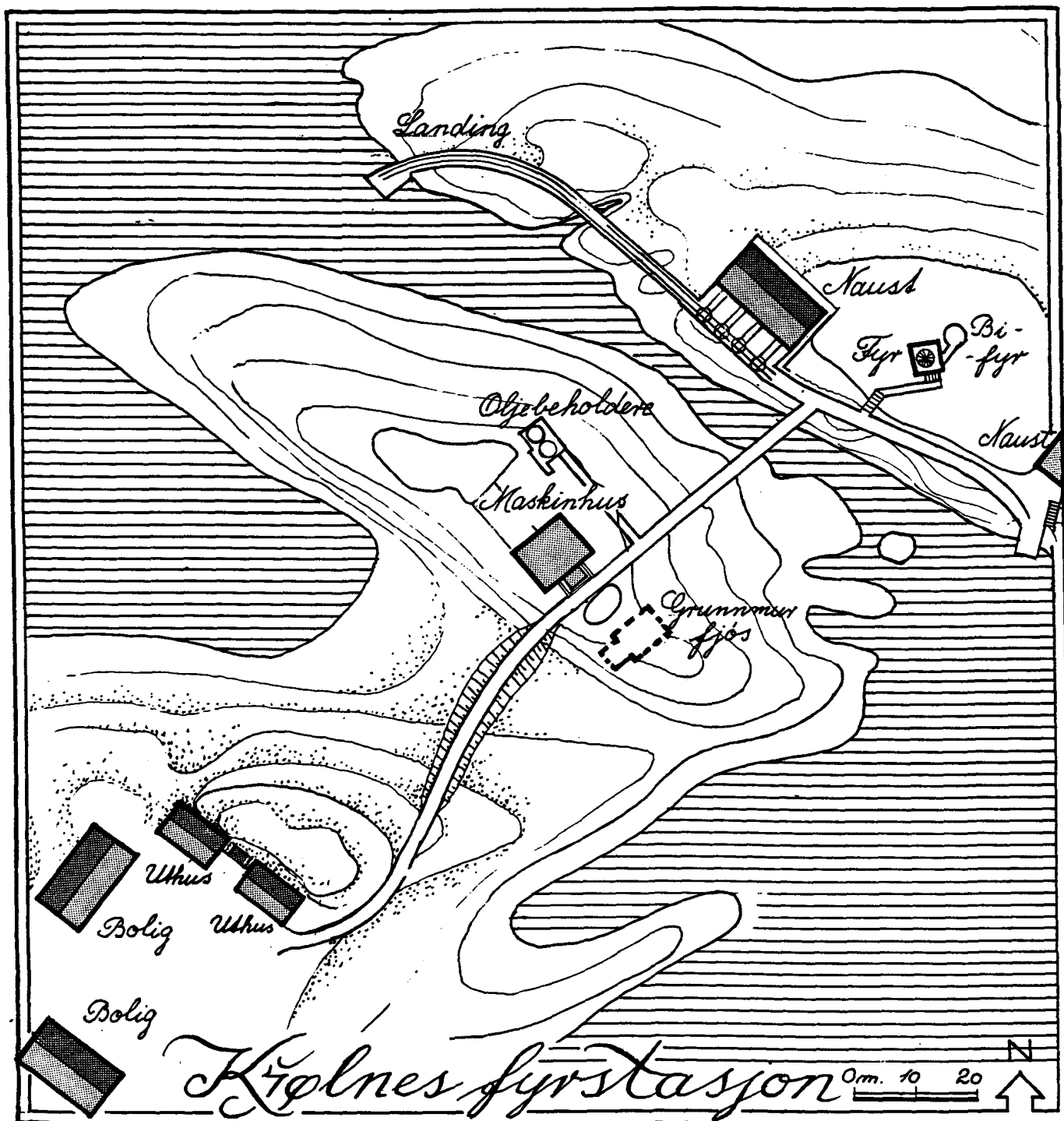
Det ble satt opp en trebygning med bolig for de tre tjenestegjørende på stasjonen: fyrvokterens med tre værelser, kjøkken og et loftsværelse, to værelser, kjøkken og et loftsværelse til assistenten, og til reserveassistenten et værelse og kjøkken. I tillegg ble det satt opp et uthus med arbeidsrom og boder, samt et naust og en oljebod.

Fyret var et støpejernstårn som medregnet lyktehus var 20,8 m høyt. Fyrapparatet — et 3. ordens lynblinkapparat — gav tre lynblink hvert 15. sekund. Et bifyr ble montert i samme tårn og ble tent 1. august 1916, mens hovedfyret på grunn av krigen først ble levert og tent i 1918.

Tidlig i november måned i 1944 sprengte tyskerne fyrtårnet og de øvrige bygningene på fyrstasjonen før de rømte vestover. Et fjøs ble imid-

Betongfyrtårnet på Kjølnes sett fra syd. Tegning 1980.

lertid stående igjen, og her flyttet fyrmesteren inn med sin kone. Hele vinteren oppholdt de seg der, tidvis sammen med legen i Berlevåg og apotekersken fra Vardø. Noen biter av tårnet stod igjen etter sprengningen, slik at det i 1945 kunne plasseres en provisorisk lanterne der. Fyrmesteren hadde også berget unna bifyrapparatet og tre lanterner fra Revsnes i havnen i Berlevåg.

Arbeidslaget under ledelse av formann J. Aasebø, som skulle begynne oppbyggingen av en ny fyrstasjon på Kjølnes, kom til Berlevåg den

Tegning etter oppmåling fra 1947 merket B. Cranner.

10. mai 1946. På grunn av dårlig vær var det ikke mulig å lande på Kjølnes, og arbeidslaget måtte slå seg til hos Frelsesarmeen i Berlevåg. Flatsenger og trange boforhold kunne de alltid leve med en tid, men verre var det med matstellet, for de hadde ikke fått med seg noe kokesaker. Selv om betjeningen var hjelpsom kunne de lite gjøre for «en bande på 15 mann», skrev formannen i sin rapport. Om-

sider fikk de leid en båt til frakting mellom Berlevåg og Kjølnes, men først den 17. mai hadde de fått opp brakken og kunne feire dagen med å flytte ut til arbeidsplassen.

I den første tiden hadde arbeidslaget nok med å losse bygningsmaterialer fra fartøyer som kom nesten daglig. Lagerskur måtte dernest settes opp, da man regnet med at arbeidet ville ta minst to år. Etter hvert som været bedret seg ut på sommeren gikk arbeidet med gjenoppbyggingen tilfredsstillende. Tomt til to boliger ble skutt ut og murene støpt. To uthus ble oppført, men da var det allerede så langt på høsten at arbeidet måtte avbrytes. Den 26. oktober reiste arbeidslaget hjem.

I 1947 kom et arbeidslag på hele 40 mann under ledelse av formann Elling Ulvestad. I to år arbeidet de her fra vår til høst, men staben ble redusert til 30 mann i 1948. De to boligene ble fullført. Et stort maskinhus i jernbetong ble bygd og innredet med maskinsal, vaktrom, tavlerom og verksted. Et firkantet fyrtårn i jernbetong, 22 m høyt, ble satt opp. Fra annen etasje av dette førte en kort betongbro ut til bifiret — et vanlig fyrlyktehus av støpejern — plassert på fire betongbein. I tillegg

ble det bygd et stort naust med tverrgående trallebane.

All transport måtte gå sjøverts, og materialene måtte omlastes fra fraktesfartøy til mindre føringsbåt. Ofte kunne det være vanskelig å få lasten fra føringsbåten og inn på land. Ved en anledning fikk de motorstopp like før landing. Båten la seg på tvers av sjøene og ble slått rundt, og de to ombord hoppet på sjøen. De kom seg i land, og båten ble berget, slik at tapet kun ble 40 sekker sement.

Bifyret ble tent i 1947, mens hovedfyret først startet opp i 1949. Samme år ble et nautofon tåke-signal satt i virksomhet.

Fyrstasjonen ble senere elektrifisert med strøm fra egne dieselaggregater. Da det var meningen at fyret senere skulle tilkobles det lokale nettet, ble det bare satt opp en oljetank på 6000 liter. I 1957 ble stasjonen tilkoblet nettet via en transformator-kiosk i jernbetong. Dieselaggregatene ble stående i reserve.

I 1975 ble stasjonen gjort om til tårnstasjon.

Kjølnes fyrstasjon. To uthus sett fra nordøst. Tegning etter foto 1980.

